

TULLI
TULL
CUSTOMS

Tullin valvonnan vuosijulkaisu 2015

Sisältö

Pääkirjoitus	3
Rikostilanne	4
Tullivalvonnan laaja-alaisuus	6
Tulli terrorismin torjuna	8
Talousrikokset	9
Tulli harmaan talouden torjuna	11
Immateriaalirikokset	14
Yritystarkastus	15
Alkoholirikokset	17
Savuke ja nuuska	18
Huumausainerikokset ja huumausaineiden lähtöaineet	20
Huumausaineisiin luokitellut lääkkeet	25
Lääkkeet	25
Dopingaineet	27
Ampuma-aserikokset ja vaaralliset esineet	28
Ympäristö- ja luonnonsuojelurikokset	29
Liikennerikokset	30
Kansainväliset operaatiot	32
EU-maiden tulli- ja syyttäviviranomaisten kokous	33
Lehdistötiedote: Tulli paljasti yli 100 kilon amfetamiini- ja kolmen kilon kokaiinierän salakuljetusyrityksen Vaasassa	34

Vastaava päätoimittaja

Sami Rakshit

Päätoimittaja

Esko Hirvonen

Toimitussihteeri

Angelika Piirainen

Toimitus

Monika Ekström
Jarkko Fagerström
Marjut From
Juha Havumäki
Alvi Heikka
Jarkko Helin

Anna Kallio
Irene Lahtinen
Jouni Myllymäki
Mika Ovaskainen
Riikka Pakkanen
Mika Pitkänen

Tarja Pitkänen
Ahti Pylkkänen
Lauri Ripatti
Vesa Ruotsalainen
Niko Salonen
Aki Suikkanen

Sami Tammisto
Saulo Typpö
Mika Ylitolva

Kuvat

Yhteistyökumppanit
Risto Silvola
Arvo Vainionpää

Tilastot

Saila Soini

Taitto Tuuli Jalo

Julkaisija: Tullin valvontaosasto

ISSN 2242-3265

... muutoksesta on tullut uusi normaalitila

Vihdoin! Vuosi 2015 oli vuosikausiin ensimmäinen vuosi valvontasektorilla, kun ei tehty yhtään organisaatiomuutosta. Nykyrakenteet saatiin pystytettyä 1.1.2015, jolloin aloitti uutena toimintona Analyysi- ja tiedustelu (ATI). ATI:lle kulunut vuosi on ollut uusien toimintatapojen opettelua: samaan aikaan ja samoissa prosesseissa pitäisi pystyä tarkastelemaan tietovirtoja sekä hallinnollisesta että rikosoikeudellisesta näkökulmasta. Alun ”kipuilun” jälkeen ATI on saavuttanut hyvän matkavauhdin, ja odotettuja tuloksia alkaa näkyä.

Viime vuosi osoitti sen, että asioiden ja toimintaympäristön pysyvyys on enää haikea muisto, ja muutoksesta on tullut uusi normaalitila. Tullilaisen näkökulmasta suurin muutos tuli näkemykseni mukaan yllättäen ja pyytämättä uuden hallituksen hallitusohjelman myötä: verotustehtävät siirretään Tullista Verohallinnon hoidettavaksi. Tällöin huoli ja epävarmuus olivat varmasti päällimmäiset tunteet Tullin henkilöstössä.

Mikä tulee olemaan Tullin rooli tulevaisuudessa? Alkaako taas täysi organisatorinen myllerrys, kun ydintehtäviin kajotaan? Mikä minun oma työtehtäväni on jatkossa? Tämän niin kutsutun VETO-hankkeen edettyä syksyn ja alkutalven aikana asiat ovat alkaneet hieman kirkastua, ja uuden Tullin tulevaisuuden tehtäviä ja vastuita on voinut alkaa hahmottaa. Selvää on, että valvontasektorin tehtävät korostuvat jatkossa aiempaa enemmän – ehkä jopa aiempaa vahvempana ja tehtäviltään laajempina vastuualueena. Aika näyttää, mutta toivon ettemme hukkaa perinteikstä vahvaa identiteettiämme.

Vuosi 2015 osoitti myös sen, etteivät toimintaympäristöstä johtuvat muospaineet heikennä henkilöstön sitoutumista ja tuloksekasta virkatyötä. Viime vuonna kaikesta turbulenssista huolimatta tehtiin erittäin tuloksekasta työtä kaikilla valvonnan osa-alueilla.

Samalla valvontasektori osoitti myös merkillepantavaa reagointikykyä ja venymistä: operaatio TORNIO pystytettiin muutamissa päivissä ja henkilöstö otti 30–40 henkilön vuorovahvuus vastatakseen neljän kuukauden ajan ”tehostetusta tullivalvonnasta” läntisellä maarajallamme. Ope-

raatio oli kova voimanponnistus ja erityisesti huikea voimannäyttö Tullin kyvykkyyksistä.

Vastaavalla tavalla verkkokaupan suosion myötä kansainvälisen tavaraliikenteen riskit ovat valvontaviranomaisen näkökulmasta moninkertaistuneet. Internetissä kaikki on kaupan, ja toimitus huolehditaan kotiovelle, mikä asettaa tulliviranomaisille haasteen reagointinopeudessa ja käsiparien riittävyudessa. Olen vakuuttunut, että me tullilaiset pystymme jatkossa vastaamaan näihin digiajan haasteisiin.

Vaikuttavan operatiivisen toiminnan lisäksi tulevaisuuden kirkastaminen ja suunnittelu jatkuu samalla, jotta meillä on jatkossa tehtäviin sopivat työkalut ja tavat toimia. Toimintamallien ja -tapojen uudistaminen tehtävienhallinnan ja mobiliteetin avulla etenee vauhdilla: normaalitilan johtamista ja tilannejohtamista selkiytetään, poikkeavuuksien tunnistamiseen tietovirroista kehitetään jatkuvasti uusia työkaluja ja Tullin kyvykkyyksiin toimia tietoverkoissa panostetaan entistä enemmän. Kehittämistarpeiden lista on loputon, mutta hallinnassa.

Vuosi 2016 tulee olemaan meille kaikille täyteinen, ja se tulee vaatimaan edelleen venymistä koko valvontasektorilta.

Toivotan teille kaikille oikein hyvää vuotta 2016,

Sami Rakshit

Rikostilanne

Eurooppaan suuntautuva turvapaikanhakija-aalto ei ole vaikuttanut Tullin tutkimiin huumausainerikoksiin vuoden 2015 aikana, vaikka törkeissä huumausainerikoksissa suurin osa epäillyistä oli ulkomaalaisia. Suurimman ulkomaalaisryhmän muodostivat virolaiset, mutta afrikkalaistaustaisten rikoksesta epäiltyjen määrä on kasvanut viime vuosina. He tuovat maahan ja levittävät marihuanaa, ekstaasia ja kokaainia.

Suomen rikostilanteessa rakenteellisen uhan muodostaa internet, joka on pääasiallinen markkinointikanava muuntohuumeille, lääkkeille ja dopingaineille. Internet toimii välityskanavana esimerkiksi huumausaineiden lähtöaineille, mikä näkyy huumausaineiden sekoittamoiden ja valmistamoiden kasvuna maassamme.

Rikosten nykytilanne on ollut nähtävissä viime vuosien tilastoissa rikosten lukumäärän tasaisena kasvuna. Vuonna 2015 rikosten määrä oli edelleen korkealla tasolla, vaikka Tullin paljastamat 9 656 rikosta on hieman yli sata rikosta vähemmän kuin edellisvuonna.

Veropetosten määrä oli yhteensä 856, mikä on suurin määrä viiteen vuoteen. Myös dopingrikosten määrä oli suurin viiden vuoden tarkastelujaksolla ja niiden takavarikoiden määrä kasvoi 30 prosenttia. Huumerikosten määrä oli 2 312, mikä on yli sata huumausainerikosta enemmän kuin edellisenä vuotena (2014: 2 211).

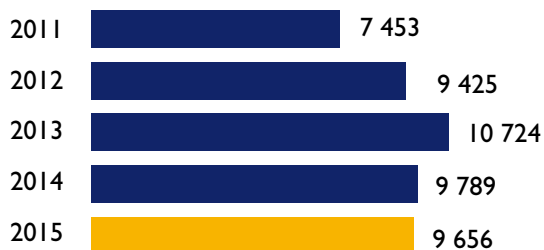
Alkoholirikoksien määrä kääntyi muutaman vuoden noususuuntauksen jälkeen laskuun ja rikoksia oli 244 tapausta vähemmän kuin edellisenä

vuonna. Myös alkoholin takavarikkomäärä oli pienin viiden vuoden tarkastelujaksolla.

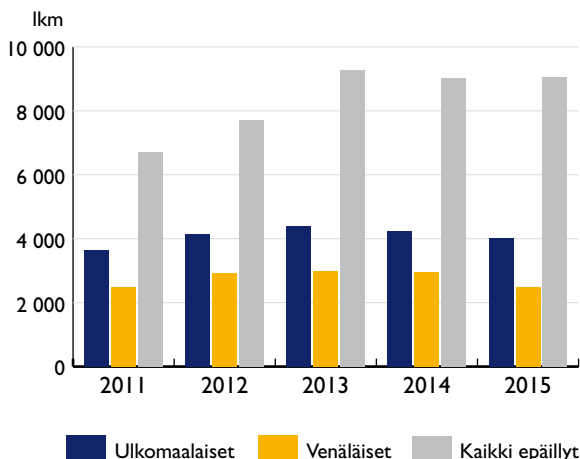
Tullin rikostorjunnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus oli noin 16 miljoonaa euroa vuonna 2015. Euromäärä oli pienin viiteen vuoteen. Eniten olivat vähentyneet vältettyjen verojen määrä 3,45 miljoonaan euroon (2014: 26,5 milj. euroa) ja takavarikoimatta jääneen tavarain arvo 1,79 miljoonaan euroon (2014: 82,2 milj. euroa).

Vuonna 2015 Tullin rikostorjunta vastaanotti noin 1 700 (2014: n. 1 100) epäiltyyn tullirikokseen liittyvää vihjetä pääasiassa Tullin vihjepuhelimen tai nettivihjeen kautta. Ulkomaan rekisterissä olleiden autojen verotukseen liittyvien ilmoitusten määrä nousi huomattavasti edellisestä vuodesta.

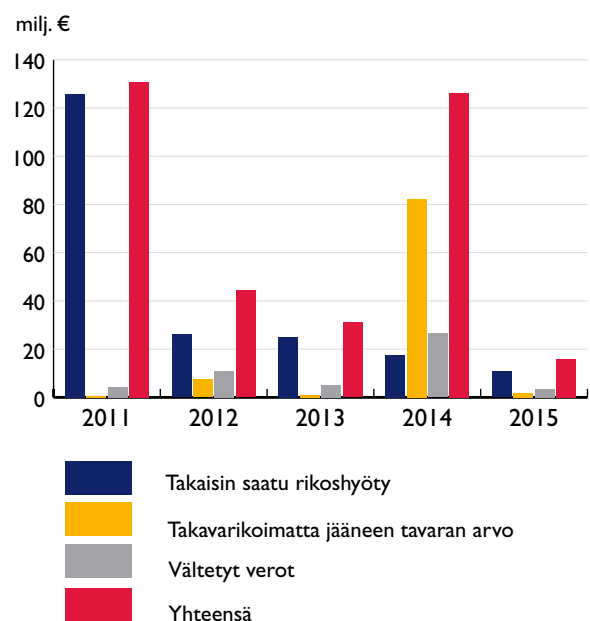
Tullin tietoon tulleet rikokset 2011–2015

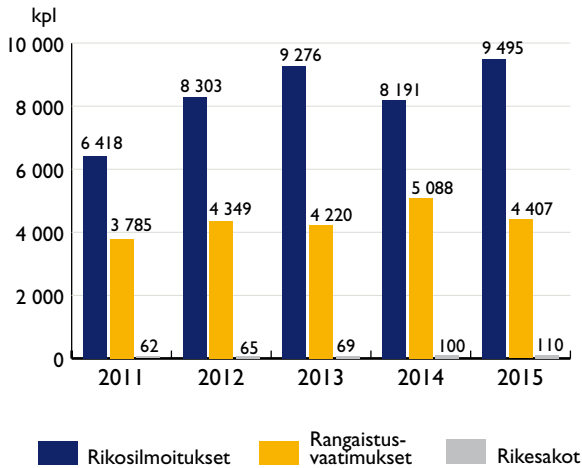
Rikoksesta epäillyt 2011–2015

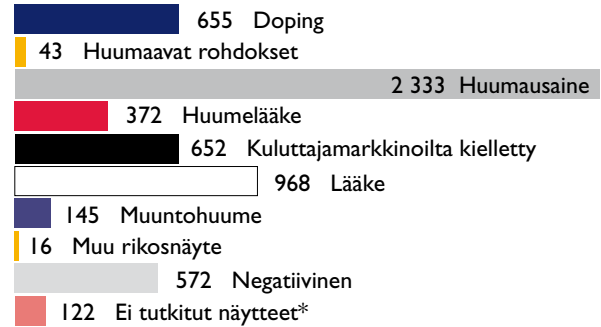
Tullirikostorjunnan vaikuttavuus 2011–2015

Rikosilmoitukset, rangaistusvaatimukset ja rikesakot
2011–2015

Tullirikostutkimukset (kpl)
Laiton maahantuonti 2015

* Näytteet, jotka on kirjattu järjestelmään, mutta joita ei ole analysoitu, koska 1) ovat tulleet vain säilytettäväksi, 2) hävitetty ilman tutkimuksia, 3) palautettu ilman tutkimuksia.

Lähde: Tullilaboratorio

Tankkeriliikennettä Itämerellä

Vuoden 2012 keväällä Tulli havaitsi, että Suomeen oli Puolasta saapunut tankkerilaiva, jonka lastina oli noin 12 miljoonaa litraa bensiiniä. Bensiinilasti oli otettu Kotkassa vastaan tullitavarana. Lasti oli purettu Kotkassa hetkellisesti tullivarastosäiliöön, ja purkauksen yhteydessä bensiinin sekaan oli sekoitettu noin puoli miljoonaa litraa Venäjältä tuotua bensiinin lisäainetta. Lisäaineen lisäyksen jälkeen bensiini lastattiin takaisin tankkeriin. Lastille tehtiin jälleenvienti-ilmoitus Norjaan.

Myöhemmin selvisi, että Puolasta lähetetty bensiinilasti oli lastattu tankkeriin verottomasta varastosta ja ilmoitettu vietäväksi vienti-ilmoituksella Norjaan. Tuotteen ostaja Puolassa oli suomalainen polttoaineiden kaupan erikoistunut yritys.

Kotkasta tankkeri oli suunnannut kohti Göteborgia, jonka edustalla se oli ollut ankkuroituna yli viikon. Tämän jälkeen tankkeri jatkoi matkaa Malmöhön, jossa se purki koko bensiinilastin.

Tuotteen alkuperä oli ilmoitettu Ruotsissa EU-tavaraksi Puolan alkupevätodistuksella, vaikka lasti oli menettänyt yhteisöaseman statuksen ja se olisi tullut esittää tullaamattomana tavarana. Ruotsin tullilaitos teki Suomen lähettämän virka-avun perusteella lastin maahantuontia koskevan jälkitarkastuksen ruotsalaiselle maahantuojalle.

Jälkitarkastuksen perusteella lastista esitettiin kannettavaksi keväällä 2015 arvonlisä- ja valmisteveroa, tullia sekä veronlisäystä yhteensä noin 109 miljoonaa kruunua (noin 11,7 miljoonaa euroa).

Tullivalvonnan laaja-alaisuus

Tullin tehtäväalue on monipuolinen, haastava ja mielenkiintoinen. Vuosi 2015 monine yllättävine piirteineenkin asetti tullivalvonnalle ja etenkin valvonnan henkilöstölle uusia tilanteita ja tehtäviä sekä tullivalvonnan rooli sisäisen turvallisuuden valvojana korostui.

Tietotekniikka on kehittynyt ja käytettävissä on paljon taustatietoa valvonnan riskiarviointiin, mutta vuoden aikana myös ihmisen tekemän valvonnan merkitys korostui. Tapahtumat osoittivat, että Tulli selviytyy vaikeista ja nopeaa toimintaa vaativista tilanteista.

Tulli on myös vakiinnuttanut asemansa sisäisen turvallisuuden viranomaisena ja saanut yleisen mielipiteen ja muut viranomaiset vakuuttuneeksi osaamisestaan.

Tornio 2015

Lähi-idän ja Afrikan valtioiden epävakaa tilanne on jo vuosien ajan saanut ihmiset vaeltamaan kohti parempaa ja turvallisempaa tulevaisuutta. Keski-Eurooppaan on jo pitkään tullut pakolaisia ja turvapaikanhakijoita. Suomi koh-

demaana on aikaisemmin ollut pienessä roolissa.

Syksyllä 2015 turvapaikanhakijoiden joukot hakeutuivat Ruotsin kautta Tornioon. Tuhansien pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden hallitsematon maahanmuutto vaati viranomaisilta nopeita toimia. Syyskuussa 2015 Valtioneuvoston päätöksellä Tornioon perustettiin järjestelykeskus, johon kaikki maahan saapuvat turvapaikanhakijat ohjattiin viranomaisten toimesta rekisteröitäviksi. Tullivalvontaa tehostettiin läntisellä maarajalla. Tulli oli ensimmäinen viranomainen maahan saapuvien turvapaikanhakijoiden vastaanottamisessa.

Tehostettuun valvontaan osallistui enimmillään 45 tullivalvojaa, joista yli puolet oli komennettuna muista tullitoimipaikoista. Vaikeasta tehtävästä äärimmäisissä olosuhteissa Tulli selvisi kiitettävästi. Tehostetun valvonnan ansiosta paljastettiin myös törkeitä huumausainerikoksia ja takavarikoitiin muun muassa yli 500 kiloa nuuskaa. Näkyvällä ja tehokkaalla valvonnalla on myös tullirikollisuutta ennalta estävä vaikutus. Toiminta Torniossa jat-

kuu edelleen ja maahanmuutto on saatu viranomaisyhteistyössä hallintaan.

Pariisi marraskuussa 2015

Koko Eurooppaa järkyttänyt terroritekojen aalto järjestytti Pariisia marraskuussa 2015. Terrorismin uhka kosketti myös Suomea. Tullivalvontaa tehostettiin maahan saapuvien matkustajien ja etenkin tavaroiden valvonnassa. Valvontaa kohdistettiin erityisesti postiliikenteeseen ja epäilyihin ase- ja räjähdelähetyksiin. Tehokas tullivalvonta omalta osaltaan takasi maamme sisäisen turvallisuuden.

Säteilevää valvontaa marraskuussa 2015

Säteilyvalvonnasta vastaavana viranomaisena Tulli sai marraskuussa 2015 Säteilyturvakeskukselta tiedon Venäjällä Sosnovyi Borin ydinvoimalaitoksella sattuneesta häiriötilanteesta. Viikonlopun aikana tullivalvonnan oli nopeasti reagoitava säteilyvalvonnan tehostamiseen, vaikkei Sosnovyi Borin tilanteella ollut vaikutusta Suomen säteilytasoon.

Tullivalvontaa maahan saapuviin lähetyksiin – väärennetyt asiakirjat

Helsinki-Vantaan Lentotulliin saapuu päivittäin postin ja pikarahtiliikenteen kautta lähetyksiä, jotka sisältävät passeja ja muita matkustamiseen tai henkilöllisyyteen liittyviä asiakirjoja. Lentotullin liikkuva valvontaryhmä suorittaa eri toimijoiden varastoissa ja terminaaleissa tarkastuksia maahan saapuviin lähetyksiin. Kun valvonnan yhteydessä havaitaan lähetyksiä, joissa epäillään olevan passeja tai muita henkilöllisyyteen liittyviä asiakirjoja, ohjataan ne Suomenlahden merivartioston asiakirjatutkintaan, joka varmistaa niiden oikeellisuuden.

Lähetyksistä on paljastunut erilaisia asiakirjoja, kuten passeja, koulutodistuksia, ajokortteja, pakolaistodistuksia ja muita matkustamiseen tai henkilöllisyyteen liittyviä asiakirjoja. Nämä lähetykset on osoitettu pääsääntöisesti vastaanottokeskuksissa oleville turvapaikanhakijoille ja maassa oleville yksityishenkilöille.

Suomeen saapuu posti- tai pikarahtilähetyksinä erilaisia asiakirjoja Turkista, Irakista ja muutamasta muusta Euroopan maasta. Vuoden 2015 syys-joulukuun aikana maahan saapui yli 3 000 lähetystä, jotka sisälsivät noin 10 000 erilaista asiakirjaa. Tullin Suomenlahden merivartioston asiakirjatutkintaan ohjaamista asiakirjoista on paljastunut 183 väärää tai väärennettyä asiakirjaa. Pääasiassa niiden tutkinnan hoitaa Suomenlahden merivartioston rikostorjuntayksikkö ja joissakin tapauksissa poliisi.

Yhteistyö Suomenlahden merivartioston asiakirjatutkinnan kanssa on sujuvaa ja asiakirjojen oikeellisuus varmistuu ammattitaidolla. Vuosia jatkunut yhteistyö on luonut vakaan pohjan toiminnalle ja molemminpuolinen koulutus näkyy paljastettujen rikosten määrässä

Tulli terrorismin torjujana

”Tulli torjuu terrorismia, ei terroristia”

– Customs Counter - Terrorism Project Group, 2005 –

Edellinen toteamus yli vuosikymmenen takaa kansainvälisessä asiantuntijakokouksessa oli korrekti tapa ilmoittaa, että vastuu terrorismin torjunnasta on poliisilla, mutta norjalainen Anders Breivik muutti tilanteen. Terrorismin torjunnan päävastuu on toki säilynyt poliisilla, mutta poliisi tarvitsee yhteistyötä niin terrorismin kuin terroristinkin torjunnassa. Breivik osoitti, ettei terrorismin tarvitse olla kansainvälistä tuontitavaraa.

Tullin rikostorjunta on uutisoinnin myötä tullut tutuksi, eikä julkisuudessa ei ole juurikaan mainittu Tullin roolia terrorismin torjunnassa. On ehkä ajateltu toiminnan keskittyneen säteilyvalvontaan sekä johonkin epämääräiseen rikostiedusteluun liittyvään. Toki säteilyvalvonta ja rikostiedustelu ovat Tullin terrorismin torjunnan keskiössä, mutta asia koskettaa muitakin toimintoja: riskianalyysiä, tullivalvontaa, talousrikostiedustelua, PTR-yhteistyötä sekä kaikkia tullitoimipaikkoja.

Terrorismin nopea määrittely

Terrorismilla ei ole olemassa yleistä, hyväksyttyä määritelmää. Paremman määrittelyn puuttuessa voitaneen käyttää Euroopan unionin puitepääöstä, jossa terroristiset toimet ja -ryhmät määritellään seuraavasti:

- terroristisen toimen täytyy olla tehtynä tai valmisteltuna jäsenmaassa,
- toimi voi vahingoittaa yksittäistä valtiota tai kansainvälistä organisaatiota.

Näiden terrorististen toimien täytyy muuttaa tai vahingoittaa jäsenvaltion poliittista, taloudellista tai sosiaalista rakennetta (esimerkiksi murha, kidnappaus, kiristys, tuhotyöt ja niin edelleen, sekä näillä teoilla uhkaaminen). Terroristiryhmä on järjestetty organisaatio, jossa on useampi jäsen kuin

kaksi henkilöä ja jotka toimivat yhdessä edellä mainittujen toimien suorittamiseksi.

Tulliviranomaisen oikeudet

Tulli vaikuttaa osaltaan huomattavasti rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaan, mihin sisältyy rahanpesun ja terrorismin vastainen toiminta. Kansainvälisen terrorismin torjunnan yhteydessä Tullin tehtävänä on estää rajat ylittävän tavara- ja pääomaliikenteen väärinkäyttö terroristien tarkoituksiin. Lisäksi Tulli torjuu niin kotimaassa kuin kansainvälisessä liikenteessä CBRNE-aineiden rikkoutumista käyttöä. (CBRNE=Chemical Biological Radiological Nuclear Explosives).

Terrorismin torjunta Tullissa

Koska suoranaista terroristin profiilia ei voi määrittellä, käytetään viranomais-toiminnassa määrättyjä toimintatapoja pyrittäessä poimimaan matkustajavirrasta epäilyttäviä henkilöitä tullivalvonnan toimenpiteiden kohteeksi. Joskus tästä toiminnasta käytetään nimitystä profilointi.

Kaupallisen liikenteen yhteydessä pyritään tunnistamaan sisäiseen turvallisuuteen liittyviä uhkia. Tällöin kyseen voivat tulla esimerkiksi terrorismiin liittyvä propagandamateriaali tai väärennetyt asiakirjat. Tullissa toimintaa suorittaa tullivalvonta. Profilointia tehdään Tullissa myös tavaraan kohdistuen. Tavara voi profiloitua kohteeksi, jos tavaran lähtömaa tai kohdema on kansainvälisen terrorismin tukialue tai tavara on epäsuhteessa alueen tuotantoon/teollisuuteen.

Henkilöiden ja tavaran lisäksi Tulli seuraa terrorismiin liittyen tavaran kuljetukseen liittyviä henkilöitä ja oikeushenkilöitä. Tähän toimintaan liittyen Tullin toimipaikoilla on tärkeä rooli; paikalliset toimijat yleensä tunnetaan Tullissa ja epäilyttävistä toimita saadaan rikostiedustelulle aikaisessa vaiheessa tieto. Onkin valitettavaa myös terrorismin torjunnan kannalta, että Tulli on joutunut säästösyistä lakkauttamaan toimipaikkojaan ympäri maata. Kaikkiin edellisiin toimintoihin

liittyy tavalla tai toisella Tullin tiedustelutoiminta. Tähän toimintaan kuuluu läheisesti tiedonvaihto sekä yhteistyö muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Kotimaassa Tulli on osa valtion terrorismin torjunnan yhteistyöryhmää, jonka toimesta laadittiin Suomelle terrorismin torjunnan strategia. Johtoryhmään kuuluvat keskeiset viranomaiset ja ryhmää johtaa Poliisihallitus. Lisäksi Tulli on ollut alusta alkaen osa viranomaisyhteistyöfoorumia CBRNE-aineiden rikollisen käytön estämiseksi.

Terrorismin torjuntaan liittyvät myös erilaiset lupajärjestelyt. Suomi torjuu esimerkiksi luvattomien joukko- tuhoaseiden leviämistä viranomaisyhteistyön pohjalta rakentuvalla järjestelmällä, jossa myös Tulli on mukana. Tästä esimerkkinä mainittakoon vientivalvontaneuvottelukunta VINK, jonka tehtävänä on toimia strategisten tuotteiden ja kaksikäyttötuotteiden valvonnasta vastaavana viranomaisten ja teollisuuden yhteistyöelimenä.

Tulli on yksi Suomen kansallisista vientilupaviranomaisista; muut ovat ulkoasiainministeriö, Verifin (Helsingin yliopiston kemian laitos), kauppa-, puolustus- ja liikenneministeriöt, Säteilyturvakeskus, sisäasiainministeriö sekä Suojelupoliisi. Kansainvälisesti Tulli tekee yhteistyötä terrorismin torjunnassa myös kansainvälisen atomienergiajärjestö IAEA:n, Interpolin sekä erityisesti Euroopan lainvalvontavirasto Europolin kanssa, jossa Tullilla on oma rikostorjunnan yhdysmies. Tullien oma terrorismin torjunnan yhteistyöelimen Euroopassa on tulliyhteistyöryhmän alatyöryhmä Customs Counter-Terrorism Working Group, joka on osa EU-rakennetta.

Lopuksi

Terrorismin torjuntaan laajasti ymmärrettynä kuuluu lähes mitkä tahansa rikostorjunnan tai valvonnan alueet. Laajalti tunnustettu tosiasia on se, että terroristiset ryhmät rahoittavat toimintaansa huumekaupalla, jonka torjunta on Tullin rikostorjunnan sekä valvonnan yksi toimintasektoreista.

Tässä lyhyessä artikkelissa ei ole ollut tarkoitus käydä läpi kaikkea toimintaa, jota Tulli tekee terrorismiin liittyen; tarkoitus oli antaa lyhyt kuvaus Tullissa olevista toiminnoista, jotka liittyvät terrorismin torjuntaan.

Talousrikokset

Tulli luokittelee talousrikoksiksi tapaukset, joissa on kysymys Tullin valvonnan ja veronkannon alaan liittyvän lainsäädännön rikkomisesta. Talousrikoksella tarkoitetaan laillisen liiketoiminnan yhteydessä tehtyä taloudellisen edun tavoitteluun tähtäävää rikosta. Tullin tutkimissa tapauksissa päärikoksena on yleensä veropetos tai törkeä veropetos, lisäksi talousrikoksina tutkitaan muun muassa väärennys-, tulliselvitys-, ympäristö- ja kirjanpitorikoksia.

Tullissa talousrikoksiksi luetaan myös valmisteverollisten tuotteiden salakuljetuksen tyyppinen rikollisuus, joka koskee yleensä lähinnä alkoholia ja savukkeita, vaikka sitä ei toteutetaisikaan liiketoimintarakenteita hyväksikäyttäen, mutta toiminta on verrattavissa liike- ja ammattitoimintaan.

Tullin talousrikostorjunnan vaativuutta ovat lisänneet talousrikollisuuden uudet ilmiöt kuten sähköiseen kaupankäyntiin tai sisäkaupan liikenteeseen liittyvä talousrikollisuus. Internetiä hyödynnetään yhä enemmän korkeasti verotettujen tuotteiden markkinointiin ja kauppaamiseen kuluttajille ja samalla kierretään kyseisten tuotteiden verosäännöksiä.

Vuonna 2015 Tullin tutkimien veropetosten määrät (kaikki tekemuodot) olivat edelleen korkealla; veropetoksia paljastui 856, mikä oli 32 tapausta enemmän kuin vuonna 2014. Myös perusmuotoisia veropetoksia paljastui 226, joka oli 76 tapausta edellisestä vuodesta enemmän. Törkeiden veropetosten määrä väheni kolmelta toista tapaukselta edellisvuoteen verrattuna (2014: 82).

Tullin tutkimat talousrikoksiksi luokitellut törkeät veropetosjutut ovat olleet pääasiassa savukkeiden, alkoholin ja nuuskan laitonta maahan tuontia, valmiste- ja arvonlisäveroihin liittyviä rikoksia sekä polkumyöntuloihin ja tullivarastointiin liittyviä rikoksia.

Paljastuneet talousrikokset

Tullin tutkittavana vuoden 2015 lopussa olleiden avointen talousrikosasioiden määrä nousi kahdellatoista edellisvuodesta (vuonna 2014: 105). Huippuvuoden 2012 lopun tilanteesta avointen talousrikosasioiden määrä on puolittunut noin sataan.

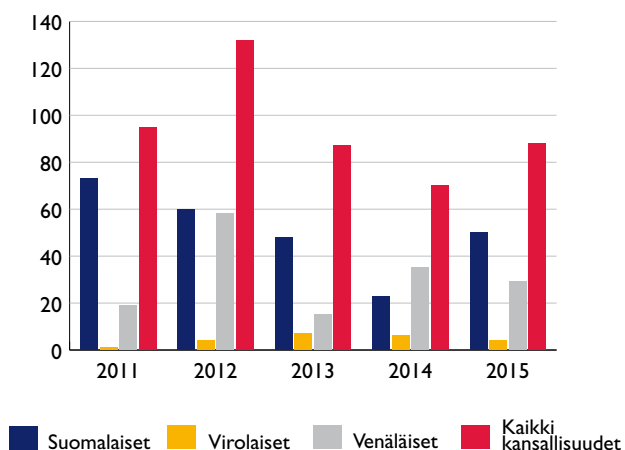
Myös Tullin kirjaamien uusien ta-

lousrikosasioiden määrä nousi vuonna 2015 edelliseen vuoteen verrattuna. Viime vuonna kirjatut 180 uutta talousrikosasiaa ovatkin enemmän kuin vuosien 2004–2013 uusien talousrikosten keskimääräinen 159 rikosasiaa vuodessa.

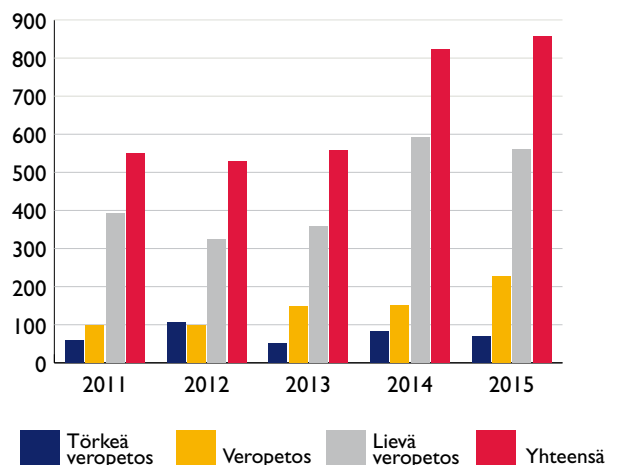
Vuonna 2015 Tulli sai päätökseen kaikkiaan 198 talousrikosasiaa, joka on vähemmän kuin edellisvuonna (2014: 212). Talousrikosasioiden keskimääräinen tutkinta-aika Tullissa on ollut kasvussa vuoteen 2011 asti, jonka jälkeen keskimääräinen tutkinta-aika lyheni selvästi. Vuonna 2015 keskimääräinen tutkinnan kesto oli 230 vuorokautta, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 270 vuorokautta.

Päätökseen saatettujen talousrikosasioiden keskimääräinen tutkinta-aika Tullissa on kuitenkin vuosina 2012–2015 ollut selvästi 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen vastaavia tutkinta-aikoja pidempi. Rikollisuuden kansainvälinen verkostoituminen, rikollisissa hankkeissa hyödynnettävä työnjako ja rikollisen toiminnan toteuttaminen lukuisissa pienissä erissä vaatii yhä enemmän sekä rikoksia paljastavalta rikostiedustelulta että rikosten tutkinnalta, mikä osal-

Törkeä veropetos – rikoksesta epäillyt 2011–2015

Veropetokset 2011–2015

taan selittää tutkinta-aikojen pidentymistä viime vuosina.

Talousrikosasioiden kokonaiskäsittelyaika on Tullissa pienentynyt edelleen vuonna 2015. Vuonna 2015 päätökseen saatettujen talousrikosasioiden keskimääräinen kokonaiskäsittelyaika oli kaikissa talousrikosasioissa lähes kahdeksan kuukautta. Myös tutkinnan kesto pieneni vuonna 2015.

Talousrikosasioissa haltuun saatu omaisuus

Tullirikostorjunnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus vuonna 2015 oli yhteensä 15,94 miljoonaa euroa, yli 100 miljoonaa vähemmän kuin edellisvuonna (2014: 126,20 miljoonaa euroa). Suurin osa laskusta muodostuu takavarikoimatta jääneen tavaran arvosta, mikä väheni 82,2 miljoonasta eurosta 1,79 miljoonaan euroon.

Vuonna 2015 takaisin saadun rikoshyödyn määrä oli 10,7 miljoonaa euroa (2014: 17,5 miljoonaa euroa) ja vältettyjen verojen määrä tutkituissa

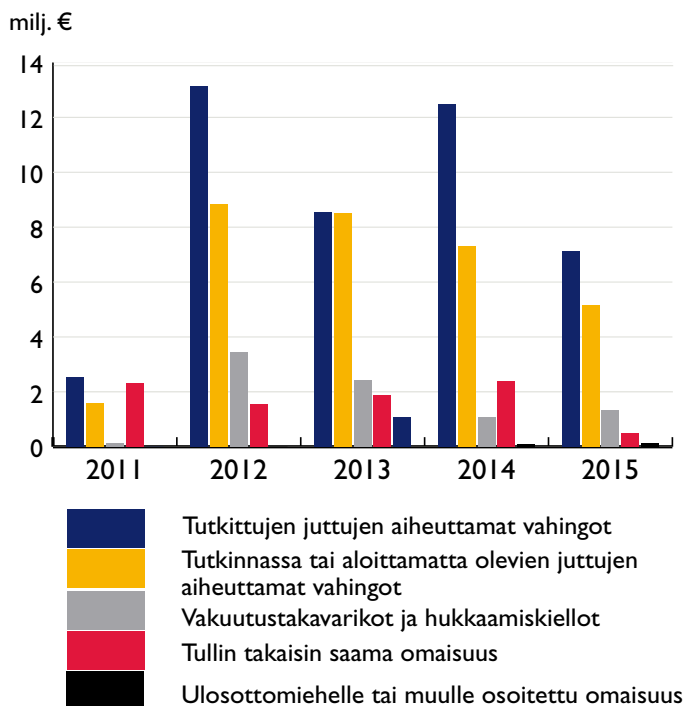
jutuissa oli yhteensä 3,45 miljoonaa euroa (2014: 26,50 miljoonaa euroa).

Tullin rikostorjunnan haltuun saaman omaisuuden määrät vaihtelevat suuresti vuositasolla. Vuonna 2015 haltuun saatua omaisuutta kirjattiin yhteensä hieman yli puoli miljoonaa euroa (0,6 milj.), noin kaksi miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisvuonna.

Tullin talousrikostutkinnassa vuonna 2015 saaduissa asioissa kirjatuista vahingot olivat noin seitsemän miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 12,49 miljoonaa euroa.

Takaisin saadun rikoshyödyn määrä ja osuus kirjatuista rikosvahingoista vaihtelee rikosasioiden sisällöstä riippuen paljon vuosittain. Rikollisuuden kansainvälinen verkostoituminen, rikollisten rajat ylittävä ja tietoverkkovälineiden tukema työnjako sekä rikoskokonaisuuksien pilkkominen toteutettavaksi yhä lukuisampina pieninä osina edellyttää yhä enemmän voimavaroja ja rajat ylittävää yhteistyötä rikosten selvittämiseksi ja rikoshyödyn takaisin saamiseksi.

Talousrikostorjunnan vaikuttavuus 2011–2015

Tulli harmaan talouden torjuna

Tullin ”Harmaan talouden vastainen hanke” (2012–2015) on ollut menestyksekkäs euromäärissä ja harmaan talouden vastaisen toiminnan/valvonnan tehostumisen näkökulmista. Harmaan talouden torjunta on horisontaalinen, poikkihallinnollinen hanke Tullissa ja kansallisessa viranomaiskentässä.

Tullissa harmaan talouden torjuntaan laadittua toimintaohjelmaa on toteutettu suunnitellusti vuosina 2012–2015 ja toimintaohjelmaan kuuluvat projektit on saatu pääasiallisesti päätökseen. Projekteissa toteutetut toimenpiteet ja parhaat käytännöt jatkuvat resurssit huomioiden päivittäisessä toiminnassa tai tehostetun valvonnan jaksoina.

Tullissa harmaan talouden torjunnasta raportoidaan välittömästi mitattavissa olevaa fiskaalista vaikuttavuutta, joka koostuu esitetystä jälkikannosta, torjutuista veromenetyksistä ja talousrikosten osalta takaisin saadusta rikoshyödystä. Vuosina 2012–2015 fiskaalisen vaikuttavuuden arvo on ollut yhteensä noin 212,82 miljoonaa euroa.

Lisäksi Tullin valvontaosastolla raportoidaan harmaan talouden torjuntaan laaditun toimintaohjelman edistymistä vaikuttavuuksineen. Toimintaohjelman vaikuttavuus koostuu ohjelman projekteissa saavutetuista edellä mainittujen välittömästi mitattavissa olevien fiskaalisten vaikuttavuuksien lisäksi myös laskennallisista vaikutuksista, kuten IPR-haltuunotoista, viran-

omaisyhteistyössä hallinnollisesti ulosottoon allokoiduista ja ulkomailla realisoituneista torjutuista veromenetyksistä. Vuosina 2012–2015 laskennallisen vaikuttavuuden arvo on ollut yhteensä noin 93,42 miljoonaa euroa.

Vuoden 2015 Tullin harmaan talouden torjunnan toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan eritellä muun muassa seuraavilla mittareilla:

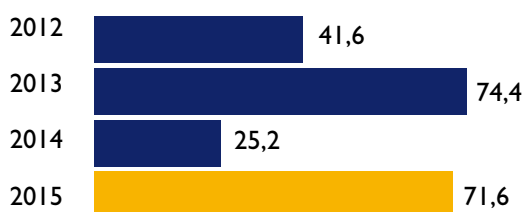
- yritys- ja asiakirjatarkastusten jälkikannon arvo 64,8 miljoonaa euroa
- talousrikoksissa takaisin saadun rikoshyödyn arvo 0,65 miljoonaa euroa
- viranomaisyhteistyössä erityistoimenpitein kannetut verot ja torjutut veromenetykset 6,13 miljoonaa euroa
- verojäämien osuus vajaat 14,1 miljoonaa euroa, eli noin 0,13 prosenttia kokonaisveronkannosta.

Harmaan talouden vastaisen hankkeen projekteissa on tehty myös harmaan talouden torjuntaan liittyviä toimenpiteitä, joilla on pyritty tukemaan laillista yritystoimintaa ja tervettä kilpailua sekä turvaamaan verojen ja maksujen kertymistä. Osana Tullin harmaan talouden torjuntahanketta on kehitetty arviointimetoodeja ja laadittu Tullin verovajearviota.

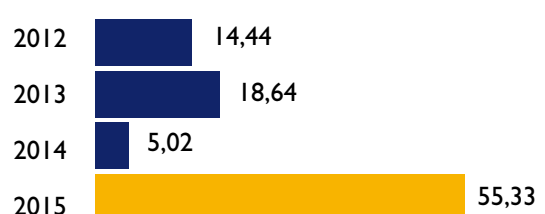
Edellinen, vuosien 2012–2015, harmaan talouden torjuntahanke on saatu päätökseensä. Uuden ohjelman eli Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian valmistelu on käynnissä. Tulli laatii myös tuleville vuosille oman toimintasuunnitelman harmaan talouden torjuntaan, jonka hankkeet ovat pääasiallisesti jaoteltavissa lainsäädännöllisiin kehityshankkeisiin, organisatorisiin kehityshankkeisiin sekä toiminnan kehittämiseen ja kohdentamiseen.

Uuden ohjelman eli Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian valmistelu on käynnissä.

Tullin harmaan talouden torjunnan välittömästi mitattavissa oleva fiskaalinen vaikuttavuus (milj.e)

Tulli harmaan talouden torjuntaan laaditun toimintaohjelman vaikuttavuus (milj.e)

Puolustustarvikkeiden maastavientirikos – Sukhoi-hävittäjäkoneen osien kauttakuljetus

Toukokuussa 2015 Lentotullissa tullitarkastukseen otettiin Bangkokista Helsinkiin saapunut ja kauttakululähetystenä edelleen Moskovaan matkalla ollut lentorahtilähetys. Lähetäjäksi oli merkitty malesialainen yritys ja vastaanottajaksi venäläinen yritys. Lähetysten taavarankuvaukseksi oli ilmoitettu – Aircraft Parts-5 Units, ”Normal Good- Send For Repair and Return Back After Repair”.

Avatussa pakkauksessa oli pakkalista, joka oli otsikoitu ”Royal Malesian Airforce” ja pakkalistasassa oli viittaus ”Sukhoi”. Lähetysten pakkaustavan ja löytyneen pakkalistan perusteella tuotteet olivat mahdollisesti Sukhoi SU-30MKM-hävittäjän varaosia/tarvikkeita, jotka lukeutuvat puolustusministeriön kauttakululuvan vaativiin puolustustarvikkeisiin. Lähetysten mukana olleista asiakirjoista ei löytynyt minkäänlaisia lupa-asiakirjoja.

Tulli pyysi puolustusministeriöltä lausuntoa lähetysten sisältämien esineiden käyttötarkoituksista ja niiden soveltuvuudesta sotilaskäyttöön. Lausunnossa pyydettiin myös ottamaan kantaa siihen, oli-

vatko lähetysten sisältämät tuotteet luokiteltavissa puolustustarvikkeiksi ja edellytettiin näiden tuotteiden kauttakulussa Suomesta Venäjälle puolustustarvikkeiden maastavientistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain mukaista maastavientilupaa. Lisäksi olivatko tuotteet voimassa olevien Venäjän vastaisten pakotteiden alaisia ja oliko kyseessä olevalle lähetykselle haettu tai myönnetty kauttakululupaa Suomessa.

Puolustusministeriö pyysi asiaansa pääesikunnan asiantuntijalausunnon. Asiantuntijalausunnon mukaan lähetysten sisältämät tuotteet olivat Sukhoi Su-30 -hävittäjässä käytettävää materiaalia. Konetyyppi on käytössä yksinomaan sotilaskoneena. Lausunnon mukaan lähetysten sisältämät tuotteet olivat materiaalin perusteella Euroopan unionin yhteisen puolustustarvikeluettelon tuoteluokan ML10d mukaisia tuotteita.

Puolustustarvikkeiden maastavienti ja kauttakuljetus on sallittua ainoastaan puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain mukaisella valtioneuvoston tai puolustusministeriön myöntämällä maastavientiluvalla.

Sen lisäksi, ettei tuotteille oltu haettu kauttakuljetuslupaa, tuotteet olivat Venäjään kohdistuvien pakotteiden piirissä. Yllä mainittujen tietojen perusteella oli syytä epäillä, että asiassa oli syyllistytty RL 46 luvun 11§:n mukaiseen puolustustarvikkeiden maastavientirikokseen.

Selvitysvastuu luvanvaraisuudesta kuuluu viejälle. Koska suomalainen yritys rahdinkuljettajana ei ollut saanut lähetyksestä ennakoon nähtäväksi rahtiin liittyviä muita asiakirjoja kuten pakkauslistaa tai laskuja, se ei ole voinut varauksessa annettujen tietojen perusteella ennakoida, että kyseessä olisi luvanvarainen lähetys.

Esitutkinta on tutkinnanjohtajan esityksestä ja syyttäjän toimesta rajoitettu esitutkintalain 3 luvun 10 §:n 2 momentin perusteella. Epäiltyyn rikokseen ei liittynyt muita seuraamuksia, jotka olisivat vaatineet esitutkinnan loppuun suorittamista, eikä sellaisia seikkoja, joiden vuoksi tärkeä yleinen tai yksityinen etu olisi vaatinut esitutkinnan suorittamista loppuun.

Autoverotapausten osuus voimakkaassa kasvussa Tullin rikostutkinnassa

Suomessa on arvioitu olevan liikenteessä pidempiaikaisessa käytössä 50 000 ulkomaille rekisteröityä henkilöautoa. Valtaosa autoista on rekisteröity Vieroon.

On arvioitu, että lähes joka toisesta ulkomaille rekisteröidystä autosta kuuluisi maksaa autovero Suomeen. Valtion menettämä veromäärä on näin ollen merkittävä. Myös usko oikeudenmukaisuuteen on koetuksella, jos esimerkiksi naapurilla on aina uusi ulkomaille rekisteröity ajoneuvo käytössä.

Suomessa asuvilla henkilöillä ei autoverolain mukaan ole oikeutta veroa maksamatta käyttää ulkomaille rekisteröityä ajoneuvoa Suomessa. Muualla asuvilla henkilöillä on oikeus käyttää ajoneuvoa Suomessa vain väliaikaisesti.

Tulli selvittää tarvittaessa ulkomaille rekisteröityä ajoneuvoa käyttävän henkilön autoverolain tarkoittaman kotipaikan.

Liikennevalvonta

Vuonna 2015 tehostuneen viranomaistoiminnan johdosta nousi selkeästi esiin aiempia vuosia enemmän tapauksia, joissa katsottiin tahallisesti vältetyn Suomen autoveroa. Poliisin ja Tullin liikenteen valvonnassa jäi kiinni huomattava määrä tapauksia, joissa ajoneuvon käyttöoikeus autoveroa maksamatta jäi epäselväksi tarkastustilanteessa. Nämä tapaukset määrättiin tarkastettavaksi Tullin autoverotuksessa ja niistä merkittävä osa on johtanut pakkoverotuksiin, mikäli oikeutta ajoneuvon verottomaan käyttöön ei ole ollut.

Pakkoverotus tarkoittaa sitä, että verotus on suoritettava, jos Tulli katsoo, ettei oikeutta ajoneuvon verottomaan käyttöön ole ja verotuskynnys on auton käytöllä siten ylittynyt. Näin asiakkaalla ei enää ole mahdollisuutta olla maksamatta autoveroa. Suurin osa pakkoverotustapauksista on johtanut myös sanktioihin, joko rikosoikeudellisiin tai veron korotukseen. Pakkoveron määrääminen autosta ei vielä ole sanktio, vaan siinä kyseinen auton käyttäjä vasta asetetaan verotuksellisesti samalle viivalle Suomesta auton hankineen ja siitä asianmukaiset verot Suomeen maksaneen henkilön kanssa.

Tullin rikostutkinnan tapauksissa on ollut kyse veropetoksista ja törkeistä veropetoksista. Vältetyt verot ovat olleet 2 000–55 000 euroa. Epäilyissä tapauksissa on kannettu valtiolta saamatta jäänyt autovero ja saatettu tapaukset syyttäjälle syyteharkintaa varten rikosvastuun toteutumiseksi. Veromäärältään pienemmissä tapauksissa on autoveron lisäksi kannettu veronkorotus.

Tehostunut liikenteenvalvonta on lisännyt tapauksien lukumäärää autoverotuksessa ja sitä kautta myös rikostutkintaan tulleet tapaukset ovat määrällisesti kasvaneet. Viranomaisten puuttuminen verottoman auton laittomaan käyttöön ja mahdolliset rikosoikeudelliset sanktiot vaikuttavat tiedon levitessä yleiseen lainkuuliaisuuteen.

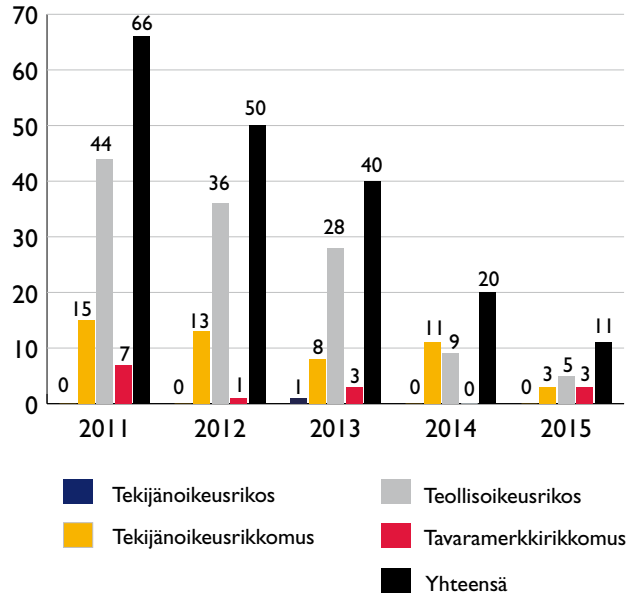
Immateriaalirikokset

Tulli valvoo tuoteväärennösten maa-
hantuontia ja pyrkii estämään niiden
pääsyn markkinoille. Valvonta tapah-
tuu muun muassa tavaroihin kohdis-
tuvien tarkastusten yhteydessä.

Tullin pysäyttämien tuoteväären-
nösten laskennallinen arvo ja kap-
palemäärät ovat olleet laskussa vii-
me vuosina. Määrällisesti suuret py-
säytykset ovat vähentyneet selväs-
ti ja pysäytykset painottuvat nykyään
posti- ja rahtiliikenteeseen. Vastaavas-
ti immateriaalirikosten määrä on sel-
västi laskenut vuodesta 2011.

Vuonna 2015 tutkittiin kolme tekijänoikeusrikkomusta ja viisi teollisoikeusrikkomusta. Tähän kehitykseen on vaikuttanut muun muassa verkko-
kaupan kasvu, jonka seurauksena lä-
hetyksien koot ovat pieniä. Vastaava
ilmiö on havaittu myös muissa EU-
maissa.

Immateriaalirikokset 2011–2015

Väärennettyjä älypuhelimia lentokentällä

Tulli pysäytti huomattavan määrän epäilyttäviä älypuhelimia EU:n tuoteväärennösetuksen (EU) 608/2013 mukaisesti Helsinki-Vantaan lentokentällä joulukuussa 2014.

Tulli ilmoitti epäilyttäivistä älypuhelimista oikeudenhaltijoille. Kyseiset puhelimet osoittautuivat oikeudenhaltijoiden suorittamissa tutkimuksissa oikeudenhaltijoiden teollis- tai tekijänoikeuksia loukkaaviksi tuotteiksi. Älypuhelimet saapuivat Hongkongista Suomeen lentorahtina, määränpäänä EU-markkinat. Erä sisälsi 2 550 älypuhelimia yli 1,3 miljoonan euron arvosta.

Tämän kaltaisia tuoteväärennöksiä on perinteisesti liikkinut maailmalla paljon. Nykypäivänä sekä väärennökset että väärennösten myyntipakkaukset ovat niin taidokkaasti

tehtyjä, että kuluttajan on vaikea havaita ostohetkellä eroja tuoteväärennöksen ja aidon tuotteen välillä. Riskit ovat kuitenkin suuret; tuoteväärennökset eivät ole takuunalaisia tuotteita. Lisäksi tämänkaltaisen elektroniikka voi pahimmassa tapauksessa vaarantaa kuluttajan turvallisuuden. Ympäri maailmaa tunnetaankin useita tapauksia, joissa esimerkiksi matka- tai älypuhelimien akut eivät ole kestäneet lataamista tai käyttöä. Akut ovat pahimmissa tapauksissa syttyneet palamaan tai räjähtäneet.

Kyseiset älypuhelimet hävitettiin EU:n tuoteväärennösetuksen yksinkertaistetun hävitysmenettelyn mukaisesti helmikuussa 2015 jätteenkäsittelylaitoksessa Tullin valvonnassa. Oikeudenhaltijat eivät jättäneet asiaa rikostutkintapyynnöksiä.

Yritystarkastus

Yritystarkastus varmistaa toiminnallaan tulli- ja verotusasioinnin fiskaalista oikeellisuutta ja yhdenmukaisuutta, edistää ja turvaa ulkomaankaupan sujuvuutta ja suojaa yhteiskuntaa muun muassa harmaan talouden toimintaedellytyksiä heikentämällä. Tarkastuskohteet suunnitellaan vuosittain. Tarkastusalueet ja -aiheet priorisoidaan yritystarkastuksen painopistealueiden mukaisesti.

Vuoden 2015 tarkastuksilla yritystarkastajat törmäsivät niin yritysten tietämättömyydestä, huolimattomuudesta kuin piittaamattomuudestaakin johtuviin väärinkäytöksiin ja virheisiin, mutta myös tahalliseen, harkittuun vilppiin. Muun muassa kirjanpitoon ja sen säilytykseen liittyviä ohjeita oli laiminlyöty, mikä toistuvana johti pääsääntöisesti virhemaksuesityksiin asiakkaalle.

Epäily vilpillisestä toiminnasta tai veronkierrosta aiheuttaa aina tutkintapyyntöä rikostorjunnalle. Vuoden 2015 tarkastusten perusteella tehtiin 14 tutkintapyyntöä, jotka liittyivät yleisimmin valmisteverotukseen, autoverotukseen, varastointiin, polkumyynnittulleihin ja Ahvenanmaan verorajaan.

Lisäkannot ja veronpalautukset

Vuonna 2015 tehtyjen tarkastusten verotukselliset toimenpide-ehdotukset olivat merkittävät: lisäkantoa ehdotettiin yhteensä noin 60,7 miljoonaa euroa ja palautusta yhteensä noin 7 miljoonaa euroa. Luvuista puuttuu autoverotarkastuksiin liittyvät kanto- ja palautusehdotukset, sillä autoverotarkastusten osalta seurataan pääsääntöisesti vain toteutuneita lisäkantoja ja palautuksia.

Autoverotarkastusten toteutuneet jälkiverot vuonna 2015 olivat yhteensä noin 2,9 miljoonaa euroa ja palautukset yhteensä noin 200 000 euroa. Yli puolet autoverotarkastuksista tehtiin asiakirjatarkastuksina, jolloin kohteena oli pääsääntöisesti yhtäaikaista useampia rekisteröityjä asiamiehiä tai käteisasiakkaan asemassa olevia autoverovelvollisia. Tarkastuksia kohdennettiin uusien, käytettyjen ja esitelyajoneuvojen autoverotukseen.

Energia- ja polttoaineverotarkastusten perusteella yritystarkastus ehdotti kannettavaksi jälkiveroja yhteensä noin 22,2 miljoonaa euroa ja palautusta yhteensä noin 6,3 miljoonaa euroa. Jälkiveroehdotukset olivat

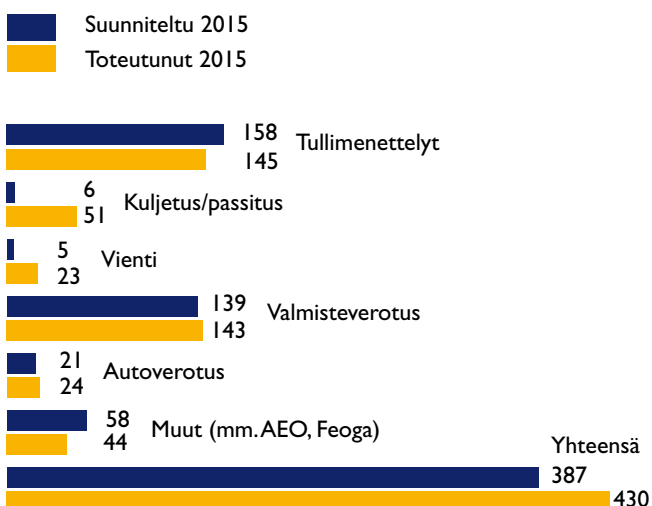
seurausta muun muassa biopolttoainesten jakeluvaiheissa, energiain- tensiveisten yritysten veronpalautuksissa sekä maakaasun ja metanolin käytössä todetuista virheistä.

Myös muissa valmisteveroissa todettiin jälkitoimenpiteisiin johtaneita puutteita. Alkoholi- ja maakeis- ja virvoitusjuomaverotarkastuksilla havaittiin tuoteryhmittelyyn, inventaarieroihin ja verottomiin toimituksiin liittyviä virheellisyyksiä. Maakeis- ja jäätelöveron tarkastuksissa törmättiin myös siihen, että veroilmoitusten antaminen oli kokonaan tai osin laiminlyöty. Jäteverotarkastuksella todettiin luvanvastaista toimintaa, mikä johti edelleen tutkintapyyntöön. Jälkiveroja ehdotettiin yhteensä noin 3,9 miljoonaa euroa ja palautusta yhteensä noin 749 000 euroa.

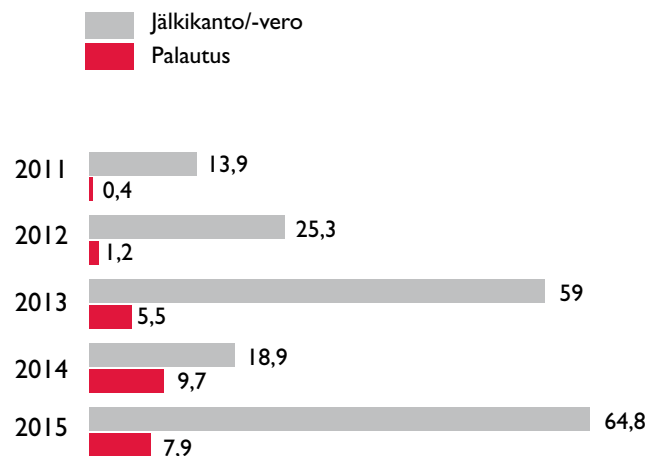
Tullivarastojen tarkastuksia

Yritystarkastus on jo useamman vuoden ajan tehnyt tullivarastoihin systemaattisia jälkitarkastuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa kauttakuljetuksessa olevan tullaamattoman tavaran tullivalvonnassa pysyminen myös

YRTAn suunnitellut ja toteutuneet tarkastukset tarkastusalueittain (kpl) 2015

Lisäkannot ja palautukset YRTAn tekemistä yritys- ja asiakirjatarkastuksista (milj.euroa) 2011–2015

tullivarastointimenettelyn aikana.

Vuoden 2015 tarkastussuunnitelmassa oli nimettyä 20 tullivarastointia tai väliaikaista varastointia harjoitettavaa yritystä. Toteutettujen tarkastusten fiskaaliset vaikutukset ovat poikkeuksellisen suuret; jälkikantoehdotusten määrä on yhteensä noin 31,6 miljoonaa euroa. Tästä määrästä kuitenkin 29,5 miljoonaa euroa on seurausta vain yhden kohteen tarkastuksesta. Tarkastuksessa oli kyse valmisteveron ja tullin alaisen tuotteen tullivarastosta vapaaseen liikkeeseen ja kulutukseen tapahtuneesta tuontitullauksesta, jonka yhteydessä Tullille annettiin tullaussilmoituksissa virheellinen tullinimike. Tullivarastonpitäjä ja tavaranhaltija esitettiin yhteisvastuulliseksi tullivelasta.

Yritystarkastuksen varastoihin tekemillä tarkastuksilla todettiin runsaasti puutteita myös tavarankuvauksissa sekä tavarakirjanpidossa. Täsmälliset tavarankuvaukset ja tavarakirjanpidon riittävä tietosisältö edesauttavat tarkastuksen suorittamista, mutta ovat eduksi myös asiakkaalle itselleen. Joissain tapauksissa katsottiin, että varastonpitäjän toiminta ei täyttänyt luvanhaltijalle asetettuja luotettavuusvaatimuksia ja varastoluvan voimassaolon edellytykset esitettiin lupahallinnolle

uudelleen arvioitavaksi.

Muiden muun muassa nimikkeisiin ja polkumyynitulliin kohdistuneiden tullimenettelytarkastusten osalta ehdotettiin lisäkantoa yhteensä noin 3 miljoonaa euroa ja palautusta noin 24 000 euroa.

Veneen jälki ei vedessä näy

Yritystarkastus on vuodesta 2006 lähtien tehnyt huviveneiden väliaikaisen maahantuonnin tullimenettelyyn liittyviä tarkastuksia. Tarkastuksissa on todettu, että väliaikaisen maahantuonnin menettelyä hyödynnetään vilpillisesti käyttäen venettä Suomessa Tullille ilmoittamatta ja välttämällä näin huviveneeseen kohdistuvat maahantuontiverot. Vältettyjen verojen määrä, tullimaksu ja arvonlisävero yhteenlaskien saattaa hyvinkin arvokkaamman veneen ollessa kyseessä nousta useaan sataan tuhanteen euroon.

Tuontitulliton väliaikaisen maahantuonnin menettely edellyttää, että vene on rekisteröity unionin tullialueen ulkopuolelle ja sitä käyttää unionin tullialueen ulkopuolelle sijoittautunut henkilö. Periaate on sama kuin ulkomaille rekisteröidyille ajoneuvoille eli venettä ei saa käyt-

tää ilman työsopimusta EU:iin sijoittautunut henkilö. Käytännössä veneiden omistajat ovat pääasiassa niin sanottuihin veroparatiiseihin sijoittautuneita yrityksiä, veneet on rekisteröity unionin tullialueen ulkopuolelle ja niitä käyttää yhteisössä yksityishenkilö.

Venevalvontaryhmä on tukenut tarkastustoimintaa erinomaisesti omalla valvontatyöllään ja havainnoiltaan merellä ja satamissa. Yhteistuumin on kehitetty huviveneilijöille ohjeistuksia ja luotu etp.boatinfo@tulli.fi sähköpostiosoite, mihin toimijoilla on mahdollisuus lähettää kysymyksiä ja ilmoituksia. Huviveneiden väliaikaisen maahantuonnin tarkastuksilla on ollut myös ennaltaehkäisevä vaikutus väärinkäytöksiin, kun tietoisuus tarkastuksista on levinnyt veneilijöiden keskuudessa.

Huviveneiden väliaikaisen maahantuonnin valvontaan liittyy myös kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Tavoitteena on kehittää eri jäsenmaiden verohallintojen ja tullien välille verkostoa, joka mahdollistaa nopean ja kohdennetun yhteistyön sekä varhaisen signaalien lähettämisen riskialttiista toimijoista.

Alkoholirikokset

Vuoden 2015 aikana Tulli on takavarikoinut alkoholia yhteensä 4 471 litraa, josta pirtua on ollut 12 litraa. Kokonaismäärä on 2 911 litraa vähemmän kuin vuonna 2014. Pirtun takavarikkomäärä on pysynyt yhtä vähäisenä aikaisempaan vuoteen verrattuna. Alkoholirikoksia (kaikki tekemuodot) todettiin yhteensä 894 tapaus, joka on 244 tapaus vähemmän kuin vuonna 2014. Alkoholirikoksien todettu määrä on laskenut viimeisen vuoden aikana.

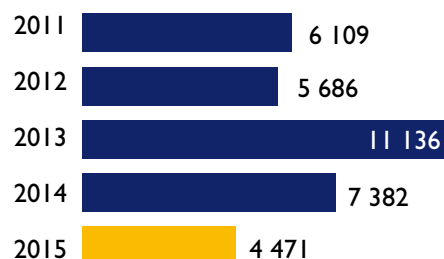
Alkoholia myydään edelleen internetin kautta kuluttajille. Isompien alkoholimäärien tuominen omaan

käyttöön näyttää johtavan myös siihen, että alkoholia myydään laittomasti Suomessa.

Törkeissä alkoholirikoksissa henkilöt ovat tuoneet ajoneuvoissa alkoholia Virosta tai Saksasta Suomeen muutaman vuoden aikana useita kertoja. Näissä tapauksissa alkoholin kokonaislitramäärät ovat olleet kymmeniä tuhansia litroja.

Tulli otti haltuun alkoholeja 2015 yhteensä 29 200 litraa (2014: 23 082 litraa).

Tullin takavarikoima alkoholi (litraa)
2011–2015

Alkoholin matkustajatuonnin valvonta

Vuonna 2014 valmisteverolakiin sisällytettiin alkoholin tuontia koskevat ohjetasot näyttö- ja selvitysvelvollisuuden asettamiseksi matkustajalle. Tulli tehosti alkoholin matkustajatuonnin valvontaa valmisteverolain muutoksen myötä. Lähinnä Viron liikenteeseen keskittyntä alkoholin matkustajatuonnin valvontaa on toteutettu sekä päivittäistoiminnan yhteydessä että erityisten valvontaoperaatioiden muodossa. Lisäksi viranomaisten yhteisellä ”Omaan käyttöön!” -tiedotuskampanjalla on pyritty lisäämään tietoisuutta alkoholin matkustajatuontiin liittyvästä lainsäädännöstä.

Vuonna 2015 Tulli sai alkoholivalvontaan 900 000 euroa lisärahoitusta, jolla rekrytoitiin lisäresursseja valvonnalle ja valmisteverotukselle. Vuoden 2015 aikana Tulli siirsi yhteensä 509 alkoholierää eli 267 089 litraa alkoholia veroharkintaan. Tullin havaintojen mukaan lähes kaikissa Virosta tulevissa ajoneuvoissa tuodaan alkoholia. Yleensä matkustajatuonti on vilkkainta kesäaikaan ja myöhään loppuvuodesta. Viimeisimpien matkustajatuontitutkimusten tuloksien mukaan sadan prosentin alkoholiksi muunnetun matkustajatuonnin määrä on vähentynyt aiemmasta.

Alkoholin verkkokaupan valvonta

Tullin havaintojen mukaan alkoholin tilaaminen verkkokaupasta on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti. Alkoholin verkkokaupassa laiminlyödään yleisesti säädettyjen verojen maksaminen Suomeen, mikä tarkoittaa jopa 10 miljoonan euron laskennallista verotulojen menetystä vuosittain. Tullin arvio perustuu alkoholilähetysten määrien ja sisältöjen seurantaan sekä keskimääräisten alkoholilähetysistä maksettavien verojen määrittämiseen.

Tulli on selvittänyt eri EU-maissa sijaitsevia alkoholin verkkokauppiaita ja niiden toimintaa. Selvityksen perusteella Tulli on ollut yhteydessä alkoholin verkkokauppa Suomeen harjoitaviin yrityksiin ja pyrkii ohjaamaan heidän toimintaansa valmisteverolainsäädännön mukaiseksi. Jälkiverotukselle säädettyssä määräjassa Tulli voi verottaa niitä alkoholin etämyyjiä, jotka ovat myyneet Suomeen yksityishenkilöille alkoholia maksamatta lainmukaisia veroja.

Vuoden 2015 lopulla EU-tuomioistuin antoi ennakkoratkaisun C198/14 Visnapuu -tapauksessa Helsingin hovioikeuden pyynnöstä. Ennakkoratkaisun mukaan EU:n tuomioistuin jättää kansalliselle tuomioistuimelle selvittäväksi, onko suomalainen alkoholin vähittäismyyntilupajärjestelmä syrjivä ja perustuuko se aidosti kansanterveyden suojeluun. Ennakkoratkaisulla ei ole välittömiä vaikutuksia Tullin nykyisiin toimintatapoihin tai voimassa oleviin ohjeistuksiin. Mahdollisia vaikutuksia arvioidaan tarvittaessa uudelleen kansallisen tuomioistuimen antaman ratkaisun jälkeen.

Savuke ja nuuska

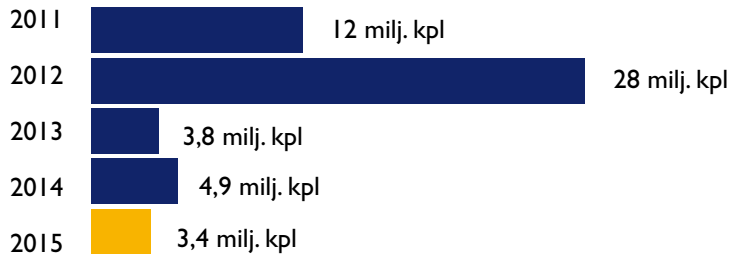
Vuoden 2015 aikana savukkeita oli otettu Tullin haltuun noin 3,4 miljoonaa kappaletta. Määrä on noin 1,5 miljoonaa kappaletta vähemmän kuin vuonna 2014. Kokonaismääriin vaikuttaa se, että suuria konteista todettuja savuketapauksia ei ole paljastunut muutaman vuoden aikana. Savukkeita takavarikoitiin pääasiassa itärajalla.

Savuketapaukset paljastuivat suurelta osin henkilöautoliikenteessä. Yleensä henkilöauton kätöksissä tuodaan kerralla 1–300 savukekartonkia. Savukkeet tuotiin henkilöauton tavaratilassa tai rakenteissa, esimerkiksi piilotettuna vararengaskaaseen, vararengastilaan tai ajoneuvon oviin ja seiniin.

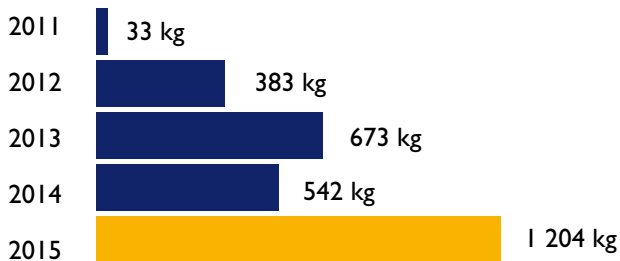
Tupakkatuoterikkomuksia todettiin vuoden 2015 aikana yhteensä 590 tapausta (2014: 711, 2013:373).

Nuuskatapauksia kirjattiin noin 310 vuoden 2015 aikana ja tapauksissa todettiin nuuskaa yhteensä 1 204 kiloa eli noin 24 080 nuuskapurkkia (2014: 11 000). Nuuskaa tuodaan edelleen eniten Ruotsista ja Venäjältä. Nuuskaa tuotiin autoilla, laivalla tai junalla.

Tullin haltuun rikosasioissa otetut savukkeet 2011–2015

Tullin takavarikoima nuuska 2011–2015

Itärajalla törkeä savukkeiden salakuljetus

Imatran rajanylityspaikan kautta Venäjältä Suomeen saapui matkailuauto, jossa oli kolme venäläistä matkustajaa. Matkustajat eivät ilmoittaneet tavaroita tulliselvitettäväksi.

Tullitarkastuksen yhteydessä matkailuautosta löytyi kätkötiloja, joissa oli yhteensä 57 580 savuketta. Savukkeista olisi pitänyt maahantuonnin yhteydessä maksaa tullia, tupakkaveroa ja arvonlisäveroa yhteensä 16 270 euroa.

Tullin esitutkinnassa selvisi, että henkilöt olivat salakuljettaneet savukkeita Venäjältä Suomeen myös aikaisemmillä kerroilla, jolloin olisi maahantuonnin yhteydessä pitänyt maksaa tullia, tupakkaveroa ja arvonlisäveroa yhteensä 35 326 euroa.

Operaatio Mustaori – savukkeita turistibusseissa

Kaksi matkanjohtajaa salakuljetti 1.1.2014–15.8.2015 Venäjältä Suomeen venäläisissä turistibusseissa yhteensä 1 741 savukekartonkia. Vältettyjen maahantuontiverojen ja maksujen arvo oli yli 96 000 euroa.

Tullin esitutkinnassa selvisi, että Suomessa savukkeita toimitettiin pääasiassa Lahdessa asuvalle miehelle yhteensä 1 207 kartonkia ja Kotkassa asuvalle naiselle yhteensä 540 kartonkia. Lahdessa asuva henkilö välitti edelleen Lahden ja Hollolan seudulle kahdelle eri henkilölle yli 600 savukekartonkia ja loput tuntemattomiksi jääneille henkilöille.

Kiinniottojen ja kotietsintöjen yhteydessä savukkeita takavarikoitiin yhteensä yli 150 kartonkia. Lisäksi käteistä rahaa takavarikoitiin kotietsinnän yhteydessä ja pääepäillyn pankkitililtä yhteensä 56 232 euroa.

Takavarikkoon otettiin myös BMW-merkinen henkilöauto, joka oli noin 25 000 euron arvoinen. Käteinen raha ja henkilöauto haettiin vakuustakavarikkoon ja ulosottoviranomaisten toimesta siirrettiin ulosottoon.

Nuuskaa Ruotsista Suomeen Tornion rajanylityspaikan kautta

Tulli tarkasti Ruotsista Tornion kautta Suomeen saapuvan Suomen rekisterissä olevan pakettiauton, jossa oli matkustajina kaksi nuorta miestä. Tullitarkastuksen yhteydessä ajoneuvon tavaratilasta löytyi 28 pahvilaatikkoa, jotka sisälsivät yhteensä 107 kiloa nuuskaa. Tulli takavarikoi nuuskan ja molemmat ajoneuvossa olleet henkilöt otettiin kiinni epäiltynä törkeästä veropetoksesta ja salakuljetuksesta.

Tullin esitutkinnassa selvisi, että salakuljetuksesta epäillyt henkilöt asuivat Etelä-Suomessa ja olivat yhdessä tehneet samankaltaisen nuuskanhakupakettien myyden aiemmin. Tämän lisäksi selvisi, että toinen epäillyistä oli salakuljettanut laittomia määriä nuuskaa kaksi kertaa aiemmin Ruotsista Suomeen. Yhteensä henkilöt olivat salakuljettaneet Suomeen yli 140 kiloa nuuskaa edelleen myytäväksi.

Epäillyt kertoivat kuulusteluis-

sa, että he olivat ostaneet nuuskan Ruotsista, Haaparannasta, joka sijaitsee välittömästi Suomen rajan läheisyydessä. Nuuskaa laittomasti maahantuoneille henkilöille määrättiin maksettavaksi yhteensä noin 62 000 euroa tupakkaveroa.

Nuuskaa ei saa myydä EU:n alueella, poikkeuksena Ruotsi, mutta

matkustaja voi maahan tullessaan tuoda 1,5 kiloa nuuskaa omaan käyttöönsä. Tullin havaintojen mukaan Haaparannasta on sijaintinsa vuoksi tullut tärkein nuuskan hankinta-alue ja Tornion E4-rajanylityspaikasta nuuskan salakuljetusväylä Suomen markkinoille.

Huumausainerikokset ja huumausaineiden lähtöaineet

Tullin tietoon tuli vuonna 2015 yhteensä 2 312 huumausainerikosta, joka on noin sata rikosta enemmän edellisvuoteen verrattuna. Törkeiden huumausainerikosten osuus oli 199 tapusta ja niistä epäiltyinä oli 143 henkilöä, joista suomalaisia oli 71 henkilöä. Ulkomaalaisia oli 70, joista suurin osa oli gambialaisia, virolaisia ja puolalaisia. Kahden henkilön kansallisuus ei ole tiedossa.

Vuonna 2015 huumausaineita takavarikoitiin 1 277 kiloa, joka on selkeästi vähemmän kuin edellisvuonna takavarikoitu 3 488 kiloa. Kokonaisuutena lasku selittyy takavarikoidun khatin määrän voimakkaalla laskulla vuoden 2014 kolmesta tuhannesta kilosta viime vuoden noin tuhanteen kiloon.

Huumausaineet salakuljetaan Suomeen pääosin Baltiasta ja läntisestä Euroopasta sekä Venäjältä. Suomi on huumausaineiden kauttakuljetusmaa; Suomen kautta salakuljetetaan huumausaineita Venäjälle ja Länsi-Euroopan alueelle sekä Pohjoismaista erityisesti Norjaan.

Synteettiset huumausaineet

Tulli takavarikoi amfetamiinia (mukaan lukien metamfetamiini) 135,9 kiloa. Edellisvuoden lukuun 187,8 kiloa verrattuna takavarikoitu kilomäärä on laskenut. Useamman vuoden vertailujaksolla määrää voidaan kuitenkin pitää korkeana. Lähes poikkeuksetta amfetamiinin tai metamfetamiinin salakuljettajina ovat toimineet ulkomaan kansalaiset. Huomattavaa on, että amfetamiinia on saapunut Suomeen kokonaisuutena suurehko määrä kirjelähetyksinä muun muassa Saksasta.

Muuntohuumeet ovat edelleen olemassa oleva ongelma ja aineiden kirjo on suuri. Näiden aineiden vertailu tilastollisesti on hankalaa, koska termi muuntohuume kattaa aineita kolmessa eri ryhmässä: huumausaineissa, kuluttajamarkkinoilla kielletyissä aineissa (KKP) ja luokittelemattomissa

aineissa. Uusia aineita tulee markkinoille jatkuvasti ja vanhoja poistuu. Tullilaboratorion tilastojen mukaan vuonna 2015 havaittiin 28 uutta ainetta. Joidenkin aineiden osalta luokittelu huumausaineeksi ei romahduta niiden suosiota. Hyvänä esimerkkinä on tästä Alfa-PVP, jota salakuljetetaan Suomeen runsaasti huumausaineeksi luokittelusta huolimatta.

Ekstaasia takavarikoitiin noin 10 000 tablettia, joka on selkeästi vähäisempi määrä verrattuna edellisvuoden 60 000 tablettiin. Määrä on kuitenkin viiden vuoden vertailujaksolla katsottuna merkittävä.

Subutex

Tulli takavarikoi 18 675 Subutex-tablettia. Takavarikoitujen tablettien määrä kasvoi hieman verrattuna edelliseen vuoteen. Subutex on edelleen hyvin suosittua huumausaineiden käyttäjien keskuudessa ja sitä salakuljetetaan suuria määriä Suomeen. Suomen lähialueilla on takavarikoitu suuria Subutex-eriä, jotka ovat hyvin todennäköisesti olleet tarkoitettu Suomen markkinoille.

Subutex-tabletteja on yleisimmin salakuljetettu Ranskasta Saksaan ja Ruotsiin ja edelleen laivaliikenteessä Suomeen. Salakuljetuksissa on kyse useista sadoista, jopa tuhansista tableteista kerrallaan. Päihdekäyttö on edelleen yleistä ja ongelma on levinnyt koko Suomeen. Subutex-tablettien katukauppahinnassa on edelleen suuret erot eteläisen ja pohjoisen Suomen välillä. Pääkaupunkiseudulla katukauppahinta on noin 30–50 euroa tabletilta, kun taas Pohjois-Suomessa tabletti-hinta voi nousta 100–120 euroon.

Kannabis

Tulli takavarikoi hasista 29 kiloa (2014: 22 kiloa). Marihuanaa takavarikoitiin yhteensä 63,9 kiloa, joka on selkeästi vähemmän edellisvuoden 151,7 kiloon

verrattuna. Marihuana on takavarikotilastojen ja erinäisten lähteiden perusteella edelleen selkeästi suosittumpaa kuin hasis.

Kannabis on käytetyin huumausaine Suomessa. Käyttöä lisää myös marihuanan yleistynyt kotikasvatus, jonka suosiota on lisännyt kannabiksen siemien internetkauppa. Paljastuneet tapaukset ovat osoittaneet, että huumausaineiden kasvatus on muuttunut entistä ammattimaisemmaksi.

Vuonna 2014 hasiksen salakuljetus kehonsisäisesti palasi ilmiönä muutaman vuoden tauon jälkeen ja on edelleen jatkunut vuoden 2015 aikana.

Tutkituissa törkeissä huumausainerikoksissa on marihuanan salakuljetukseen syöllistynyt enemmistöä länsiafrikkalaista alkuperää olevia henkilöitä jo useamman vuoden ajan.

Takavarikoidun hasiksen pieneneminen selittyy osittain marihuanan suosion kasvulla.

Kokaiini

Tullissa takavarikoitiin kokaiinia yhteensä 5,86 kiloa, joka on lähes sama määrä kuin edellisenä vuonna (2014: 5,85 kiloa). Molempien vuosien korkeahko kokonaisuutena selittyy yksittäisillä isommilla takavarikoilla.

Kokaiini näyttäisi yleistyneen Suomen markkinoilla, mutta on edelleen melko marginaalinen huumausaine takavarikkomääriä tarkasteltaessa.

Khat

Tulli takavarikoi khatia 1 038 kiloa, mikä on huomattavasti vähemmän kuin edellisvuonna, jolloin takavarikkomäärä oli 3 049 kiloa.

Aiempiä vuosina khatia salakuljetettiin erityisesti Englannista, mutta khat luokiteltiin siellä huumausaineeksi kesällä 2014. Tämä on näkynyt vähentyneinä takavarikkoina myös Suomessa.

On yleistynyt, että khatia lähetetään kuivattuna Suomeen suoraan tuotantoalueilta (Etiopia, Kenia) kuriri- ja postilähetyksinä. Khat-kasvin painosta häviää kuivattaessa noin 60–70 prosenttia, mutta vaikuttava aine katinoni säilyy hyvin. On arvioitu, että 100 grammaa kuivattua khatia sisältää katinonia yhtä paljon kuin 200 grammaa tuoretta khatia. Myös tämä selittää voimakkaasti laskenutta kokonaismäärää.

listaa huumausaineiden valmistusportaan suuren taloudellisen hyödyn. Huumausaineiden lähtöaineiden valvonta on tehokas tapa vähentää huumausainetarjontaa. Valvonta on pakottanut huumausaineiden valmistajia kehittämään uusia lähtöaineita ja uusia designhuumeita.

Huumausaineiden valmistuksessa tarvittavia kemiallisia aineita käytetään teollisuudessa laillisiin tarkoituk-

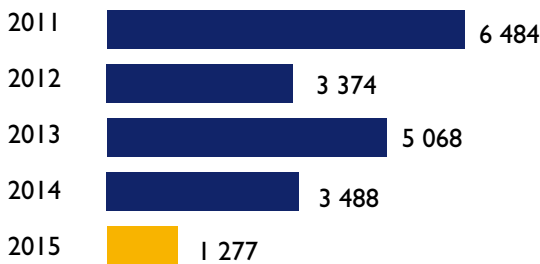
siin. Kansainvälisellä viranomaisvalvonnalla on onnistuttu estämään kemikaalien pääsy laittomien huumausaineiden valmistukseen.

Tullilaboratorion tilastojen mukaan Tulli on takavarikoinut EU-tasolla lähtöaineeksi luokiteltua GBL:a eli gammabutyrolaktonia noin 60 litraa ja efedriini- ja pseudoefedriinipitoisia tabletteja noin 400 kappaletta ja jauhetta 1,5 kiloa.

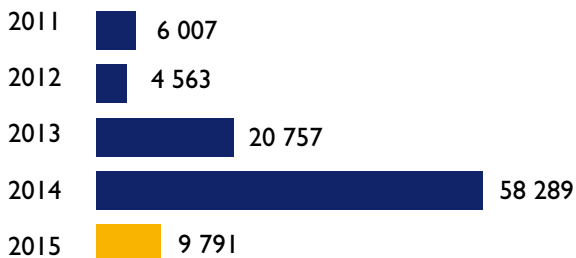
Huumausaineiden lähtöaineet eli prekursorit

Jo pienellä määrällä huumausaineiden lähtöainetta saadaan tuotettua suuria määriä huumausaineita, joka mahdol-

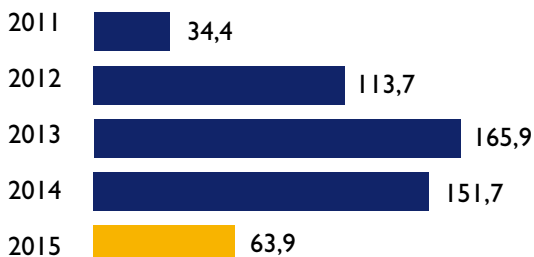
Takavarikoidut huumeet (kiloa)
Tullin tutkimissa jutuissa 2011–2015

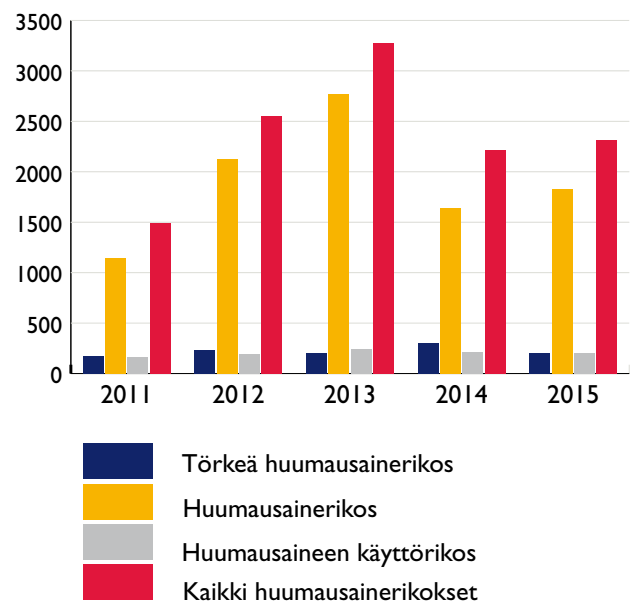
Takavarikoitu ekstaasi (tablettia) 2011–2015

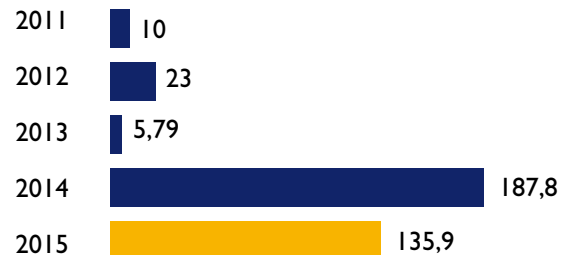
Takavarikoitu marihuana (kiloa)
2011–2015

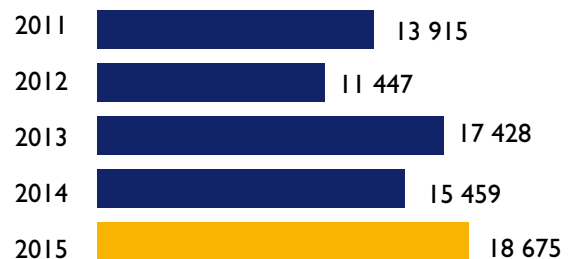
Huumausainerikokset 2011–2015

Takavarikoitu amfetamiini (kiloa) 2011–2015
(sisältää metamfetamiinin)

Tullin takavarikoimat buprenorfinia
sisältävät tabletit 2011–2015

Amfetamiinia Ruotsista Pohjois-Suomeen

Tullin tutkinnan Tornion yksikkö ja Lapin poliisilaitos tutkivat yhdessä vuoden 2014 kesästä vuoden 2015 alkupuolelle huumausainerikokoko- naisuutta, jossa salakuljetettiin amfetamiinia Ruotsista Tornion kautta Kemiin. Rikoskokonaisuudessa oli yhteensä kahdeksan epäiltyä. Toimintaa johti kemiläinen noin 60-vuotias mies, joka oli aiemminkin tuomittu useita kertoja törkeistä huumausainerikoksista.

Tullin ja poliisin yhteisessä tutkinnassa paljastui, että amfetamiinia oli tuotu Ruotsista ainakin kolme eri kertaa; vuoden 2014 elokuussa, syyskuussa ja lokakuussa. Amfetamiinierät toi Suomeen Ruotsissa asuva, Jugoslaviassa syntynyt noin 50-vuotias mies, joka saapui kävellen Haaparannasta Tornioon. Huumausaine-erät vastaanotti Torniossa pääepäilty yhdessä noin 50-vuotiaan kemiläisen apumiehensä kanssa, joka hoiti puhumisen, aine-erän vastaanoton, maksamisen ja edelleen kuljettamisen. Amfetamiini oli maahantuotaessa pitoisuudeltaan yli 30 prosenttista ja sitä levitettiin laimennettuna Pohjois-Suomen alueella.

Lokakuussa 2014 tuntematon salakuljettaja luovutti Tornion keskustassa pääepäilylle ja hänen apurilleen amfetamiinia. Tapaamisen jälkeen poliisin virkapartio pysäytti kemiläismiehet tarkastukseen, jolloin apuri juoksi pakoon. Miehet otettiin kiinni, pidätettiin ja vangittiin. Tarkastuksessa takavarikoitiin 305 grammaa amfetamiinia. Salakuljettaja poistui maasta ennen kiinniottoa.

Pääepäilyllän vapaa-ajan asunnolle suoritetuissa kotietsinnöissä löydettiin yhteensä 730 grammaa amfetamiinia kolmesta eri maastokätköstä. Lisäksi etsinnöillä takavarikoitiin 800 euroa käteistä rahaa ja pistooli. Amfetamiinia takavarikoitiin rikoskokonaisuudessa kaikkiaan yli 1,3 kiloa. Takavarikoidusta amfetamiinista osa oli pitoisuudeltaan sellaista, jota olisi voi-

nut vielä edelleen laimentaa.

Ennen kiinniottoa maasta poistuneen salakuljettajan henkilöllisyys selvitettiin vuoden 2014 joulukuussa ja syyttäjä teki hänestä eurooppalaisen pidätysmääräyksen. Salakuljettaja otettiin kiinni Ruotsin poliisin kanssa tehdyn erinomaisen yhteistyön avulla ja häntä kuultiin rikoksesta epäiltynä Tukholmassa tammikuussa 2015. Mies luovutettiin Suomeen eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tammikuussa 2015 ja esitutkinnassa ja oikeuskäsittelyssä hän myönsi salakuljettaneensa ja välittäneensä Torniossa lokakuussa 2014 takavarikoidun amfetamiinierän.

Pääepäilty myönsi kuulusteluissa vapaa-ajan asunnon kätköt omikseen. Tutkinnan aikana takavarikoitiin useita muutamien kymmenien grammojen amfetamiinierä henkilöiltä, jotka kävivät ostamassa huumausaineita pääepäilyltä. Lisäksi takavarikoitiin yksi noin 130 gramman amfetamiinierä, jonka pääepäilty ja hänen apurinsa kätkivät kiireessä maastoon epäillessään poliisin kohdistavan heihin tarkastuksen.

Kemi-Tornion käräjäoikeus käsittelee rikoskokonaisuutta helmikuussa 2015. Pääepäilty, apuri ja salakuljettaja tuomittiin törkeistä huumausainerikoksista ja viisi muuta henkilöä huumausainerikoksista. Käräjäoikeuden päätös tuli lainvoimaiseksi, kun pääepäilty perui valituksensa hovioikeuteen juuri ennen käsittelyn alkamista.

Muuntohuumeita verkkokaupasta

Vuonna 2015 valmistui Tullin ja poliisin yhteinen esitutkinta laajasta internetin kautta tilattujen muuntohuumeiden salakuljetuksesta Kiinasta Espanjan kautta Suomeen. Rikokskonaisuudessa oli yli 50 rikoksista epäiltyä. Kaikki epäillyt olivat suomalaisia. Kuuden Espanjassa asuvan Suomen kansalaisen epäillään toimineen rikosvyyhdin päätehtäjinä.

Tullin ja poliisin yhteisessä esitutkinnassa selvisi, että ryhmä oli tuonut Suomeen yli 16 kiloa huumausaineita, joista valtaosa oli ollut MDPV:tä ja Alfa-PVP:tä. Huumausaineet ovat amfetamiinijohdannaisia muuntohuumeita ja erittäin vaarallisiksi luokiteltavia.

Rikollisryhmä tavoitteli erittäin suurta taloudellista hyötyä. Huumausaineiden hankintahinta kiinalaisesta verkkokaupasta tilattaessa oli esitutkinnan mukaan noin 2 000 euroa kilolta, mutta Suomessa samojen aineiden katukauppahinta olisi ollut noin 150 000–200 000 euroa kilolta. Huomattavaa on, että pienet käyttöannokset verrattuna tavalliseen amfetamiiniin vaikuttavat korkeaan katukauppahintaan.

Esitutkinnan mukaan huumausainetilaukset tehtiin Suomesta pääepäillyille Espanjaan. Sieltä rikollisryhmä lähetti tilaukset pääsääntöisesti sähköpostilla Kiinaan, jossa aineita valmistavat laboratoriot sijaitsevat. Kiinasta huumausaineet tulivat postilähetystenä Espanjaan Malagan alueelle. Vastaanottajiksi oli merkitty tekaistuja tai väärin henkilöiden nimiä.

Espanjassa asuvien suomalaisten epäillään pakkauksen lähetysten siellä uudelleen ja lähettäneen ne eteenpäin Suomeen postipaketeina, kuljetusliikkeiden välityksel-

lä sekä huumekurjien kyydissä. Yksi kuriireista jäi kiinni salakuljetuksesta Tullissa. Autossa oleviin juomatölkkeihin oli kätetty kilo Alfa-PVP-muuntohuumetta.

Keskusrikospoliisi, Tulli ja Espanjan poliisi tekivät vuoden 2015 tammiukuussa yhteisiskun Fuengirolassa Espanjassa, jossa valtaosa pääepäillyistä otettiin kiinni.

Tehdyissä kotietsinnöissä taka-

varikoitiin muun muassa kilo Alfa-PVP:tä, vaakoja, pakkausmateriaalia ja velkalista, jossa oli yksilöitynä yli 140 000 euron huumausainevelat. Lisäksi tutkinnassa kävi ilmi, että huumausaineiden vastaanottajat olivat siirtäneet Suomesta pääepäillyjen pankkitileille Espanjaan yli 100 000 euroa, jotka oli tarkoitettu huumausaineiden hankintaan.

Huumausaineita Alankomaista

Kesän ja alkusyksyn 2012 aikana Turun satamassa jäi kiinni useita Alankomaissa kirjoilla olevia henkilöitä, jotka yrittivät salakuljettaa marihuanaa ja amfetamiinia Suomeen. Yhteistä näissä kaikissa tapauksissa oli huumausaineen salakuljetustapa: huumausaineet oli pakattu erittäin huolellisesti ilmatiiviisti matkalaukujen rakenteisiin.

Tullin tutkiessa tapauksia kävi ilmi, että kyse oli yhdestä laajasta tapauskokonaisuudesta. Samalla selvisi, että kuriirit olivat ennen kiinnijäämistään tehneet useampia onnistuneita salakuljetusmatkoja Alankomaista Suomeen.

Kuriirit kertoivat kuulusteluisaan Alankomaissa vaikuttavasta nigerialaismiehestä, joka oli värvännyt heidät mukaan toimintaan. Jokaisen kuriirin kohdalla tilanne oli ollut hyvin samankaltainen: työttömyyden ja talousvaikeuksien aiheuttama huoli toimeentulosta oli vaikuttanut suuresti päätökseen suostua huumekuriiriksi. Yksittäisestä salakuljetusmatkasta luvattu tuhannen euron suuruinen palkkio oli matkaan liittyvistä riskeistä huolimatta koettu helpoksi tavaksi kohentaa rahatilannetta.

Esitutinnan edetessä huumausaineorganisaation toiminta selvisi. Alankomaissa vaikuttanut nigerialaismies hoiti kuriirien värväyksen, huumausaineita sisältävien laukujen toimittamisen kuriireille ja kuriirien ohjeistuksen matkoille. Hänen suomalainen Suomessa asuva naisystävänsä hoiti kuriirien lentolippuvaukset, huumausaineiden myynnistä saatujen rahojen keräämisen ja rahansiirtojen organisoinnin Suomesta Alankomaihin. Käteistä rahaa kuljetettiin Suomesta myös kotiin palavia kuriirien mukana.

Huumausaineiden vastaanoton ja levityksen hoitivat Suomessa pääkaupunkiseudulla asuvat nigerialaismiehet. Suomeen saapuneet kuriirit myös yöpyivät tarvittaessa näi-

den vastaanottajina toimineiden nigerialaismiesten luona. Maahantuotu huumausaine-erä purettiin matkalaukusta välittömästi kuriirin saavuttua vastaanottajan luo ja huumausaine lähti saman tien eteenpäin vastaanottajalta myyjille.

Kiinnijääneiltä kuriireilta takavarikoitiin yhteensä kahdeksan kiloa marihuanaa sekä neljä ja puoli kiloa amfetamiinia. Lisäksi esitutkinnassa selvisi, että kuriirit olivat ennen kiinnijäämistään ehtineet salakuljettaa Suomeen ainakin 8,6 kiloa marihuanaa.

Takavarikoitujen huumausaineiden arvo katukaupassa olisi ollut noin 300 000 euroa. Levitykseen päätyneen marihuanan katukaupparvo on ollut noin 170 000 euroa.

Esitutkinnassa selvisi myös, että huumeorganisaatio ehti toimintansa aikana tilittää Suomesta Alankomaihin 88 000–124 000 euroa huumausaineiden myyntituloja.

Esitutinnan aikana vangittuna tai pidätettynä oli 14 henkilöä. Huumausaineiden salakuljetukseen, vastaanottamiseen, levitykseen ja huumerahojen siirtoon Suomesta Alankomaihin osallistuneiden henkilöiden osalta asia käsiteltiin Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa vuosien 2012–2013 aikana.

Huumausaineiden maahantuontiin syyllistyneille henkilöille langetetut vankeusrangaistukset vaihtelivat vuoden ehdollisesta vankeusrangaistuksesta kolmen vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Huumausaineiden vastaanottoon, levitykseen ja huumausaineista saatujen rahavarojen kanavointiin Suomesta Alankomaihin osallistuneiden henkilöiden saamat rangaistukset vaihtelivat sakkorangaistuksista kahden vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Jutun päätekijäksi profiloitunut, Alankomaissa vaikuttanut nigerialaismies vangittiin poissaolevana Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa vuoden 2013 alussa ja hänestä laadittiin eurooppalainen pidätysmääräys. Mies jäi lopulta kuitenkin kiinni Suomessa kesällä 2014. Miehen tiedetään oleskelleen ennen kiinnijäämistään muun muassa synnyinmaassaan Nigeriassa ja liikkuneen EU:n alueella värennetyn passin turvin.

Päätekijäksi epäillyn henkilön osalta esitutkinta valmistui vuoden 2015 lopulla ja asia käsitellään Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa alkuvuoden 2016 aikana.

Huumausaineisiin luokitellut lääkkeet

Tulli takavarikoi vuonna 2015 huumelääkkeitä yhteensä 36 921 tablettia. Takavarikkomäärät ovat olleet lähes yhtä suuret viimeiset kolme vuotta. Puolet vuonna 2015 takavarikoiduista huumelääkkeistä oli buprenorfiinivalmisteita (Subutex), joiden osuus nousi edellisestä vuodesta noin 20 prosenttia.

Bentsodiatsepiinit olivat Subutexin ohella suosituimpia päihdekäyttöön tuottuja huumelääkkeitä. Näistä eniten maahan salakuljetettuja valmisteita olivat diatsepaamit, alpratsolaamit, klonatsepaamit, loratsepaamit ja tsolpideemit. Muista huumelääkkeistä voidaan mainita kodeiini ja fentanylit. Huumausaineisiin luokiteltujen lääkkeiden kauppanimiä on useita.

Takavarikoidut huumelääkkeet
2011–2015

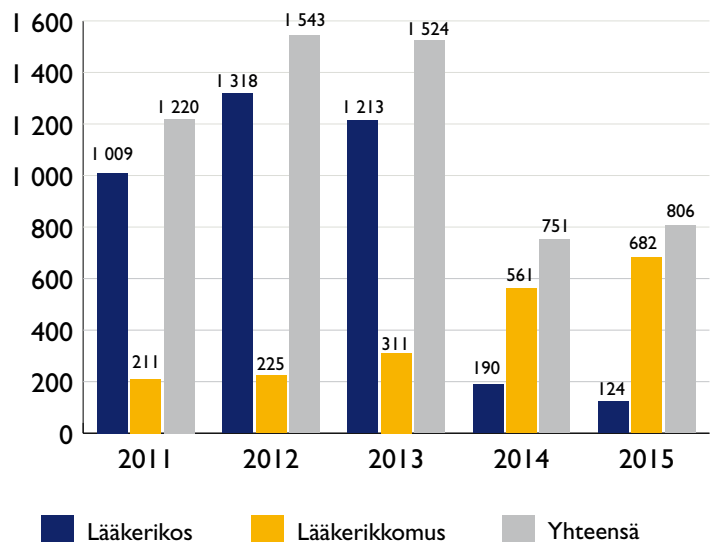
Lääkkeet

Vuonna 2015 Tullin kaikkien lääkerikosten määrä nousi seitsemän prosenttia edellisen vuoden lukuihin verrattuna. Monet tapaukset käsiteltiin lääkerikkomuksina, joiden osuus nousi selkeästi. Lääkerikkomuksina käsiteltävät tapaukset johtavat yleensä menettämisseuraamukseen, mutta eivät takavarikkoon. Vastaavasti peruslääkerikosten määrä laski useilla kymmenillä tapauksilla edellisestä vuodesta.

Tulli takavarikoi lääkkeitä huomattavasti edellistä vuotta enemmän: tablettitakavarikkojen osuus nousi lähes 200 000 tablettia ja nestemäisten lääkkeiden osuus noin 60 litralla. Kilotavaraosuus sitä vastoin laski yli 40 kilolla. On huomioitava, että tilastojen äkkijyrkät muutokset johtuvat usein yhdestä tai useammasta suuresta kertatakaravariokosta, joten suuntauksesta ei voida vielä puhua yhden vuoden muutosten perusteella.

Verkkokauppaostokset ovat arkipäi-

Lääkerikokset 2011–2015

vää kuluttajille myös lääkkeitä osalta. Suurin osa haltuun otetuista tai takavarikoiduista lääkelähetystistä on internetin kautta tilattuja. Nettisivustoilla annetaan yleensä hyvin ammattimainen ja luotettava kuva myyntitoiminnasta, mutta tällaisia sivustoja ei pidä sekoittaa laillisiin ja valvottuihin verkkokauppa-apteekkeihin.

Yhteiskuntaa uhkaava terveydellinen ongelma on, että valvomattomien sivustojen kautta tilatut tuotteet voivat olla täysin ilman luvattua vaikuttavaa ainetta tai sisältää jopa hengenvaarallisia yhdisteitä. Nykyään tilataan doping- ja potenssivalmisteiden lisäksi myös sairauksien hoitoon tarkoitettuja valmisteita, kuten syöpä-, verenpaine-, allergia- ja mielialalääkkeitä. Näiden käyttö ilman valvontaa voi koitua kohtalokkaaksi. Edullisuus ja helppo saata-

vuus houkuttavat ihmisiä verkko-ostoksille huolimatta suurista riskeistä.

Potenssivalmisteet eli erektio-
lääkkeet olivat edelleen suosituimpia laittomasti maahantuotuja lääkkeitä. Lisäksi melatoniini, antibiootit, kipulääkkeet ja hiustenlähtöä estävät valmisteet olivat usein tilattujen tuotteiden listalla.

Takavarikoidut lääkkeet (tbl)
2011–2015

2011	264 713
2012	242 340
2013	222 861
2014	90 792
2015	282 908

Koiranruoka osoittautui Kamagra-lääkkeiksi

Heinäkuussa 2015 Helsinki-Vantaan lentokentän valvontahenkilöstö havaitsi rahtiterminalissa tavaraerän, joka oli ilmoitettu koiranruuaksi. Tarkastuksessa todettiin lähetysten sisältävän 341 kiloa Kamagra-merkkistä potenssilääkettä. Lähetys asetettiin passitusmenettelyyn Nuijamaan kautta Venäjälle. Ulkomaalainen mieshenkilö tuli noutamaan autollaan lähetystä Vantaalta Venäjälle.

Mies lähti ajamaan itärajaa kohti, mutta poikkesi Porvoossa puutarhamyymälään hakemaan kivisäkkejä. Tämän jälkeen hän pysähtyi vielä Vaalimaan läheisyydessä erään rengasliikkeen pihaan, jossa työskenteli autonsa lastitilan luona, jonka jälkeen hän jatkoi matkaansa Nuijamaata kohti. Rajalla Tulli otti auton tarkastukseen, mutta passitettuja Kamagra-lääkkeitä ei löytynyt. Rengasliikkeessä suoritettiin etsintä, jonka

yhteydessä liikkeen sisätiloissa sijaitsevasta varastohallista Kamagra-potenssilääkkeet löytyivät. Lääkkeet olivat pakattuna edelleen samalle lavalle, jonka venäläisyrittäjä oli Vantaalla varastosta ottanut. Tutkinnassa on selvinnyt lääkkeiden saapuneen alun perin Dubaista.

Arvoksi lähetykselle tuli laskelmien mukaan noin 33 000 euroa, mutta arvioitu jälleenmyyntiarvo olisi ollut lähes 1 700 000 euroa. Laskelma perustui Yliopiston apteekilta saatuihin vähittäismyyntihintoihin.

Asia oli esillä Kymenlaakson käräjäoikeudessa lokakuussa 2015, jolloin syyksi luetut rikokset olivat törkeä veropetos, veropetos ja salakuljetus. Vastaja tuomittiin 1 vuoden ja 2 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen sekä Kamagra-lääkkeet määrättiin valtiolle menetetyiksi. Vastaja on valittanut tuomiosta.

Dopingaineet

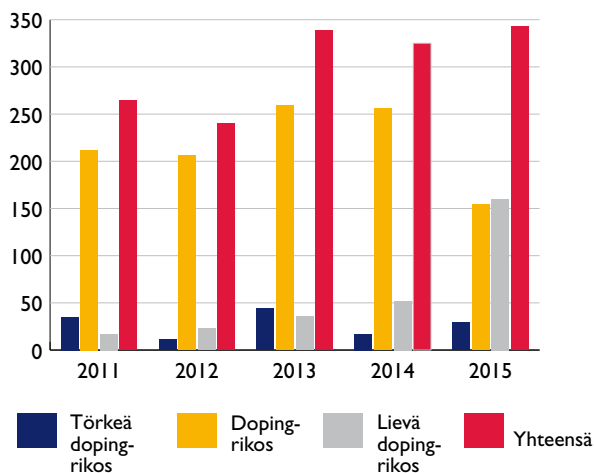
Vuonna 2015 Tullissa kirjattiin yhteensä 343 dopingrikosta. Törkeiden dopingrikosten osuus lisääntyi selkeästi, mutta myös lievien dopingrikosten määrä kasvoi huomattavasti. Perus dopingrikosten määrä väheni oleellisesti. Takavarikoitujen dopingaineiden määrä oli 110 442 tablettia/ampullia (2014: 87 491 tbl / amp).

Anabolisten steroidien osuus oli lähes puolet takavarikoituista dopingaineista. Toinen suuri ryhmä oli testosteronit johdoksineen. Muiden dopingaineiden lisäksi laittomasti Suomeen tuotiin pieni määrä erilaisia kasvuhormoneja.

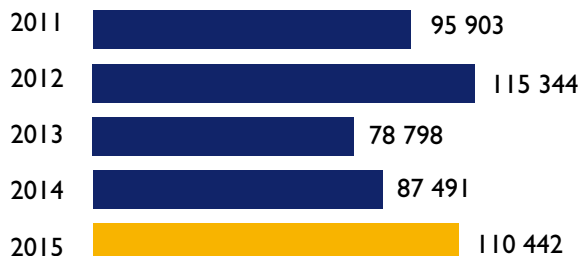
Postilähetysten osuus dopingaineiden salakuljetuksessa oli 80 prosenttia. Laivaja lentoliikenteen osuus jäi noin 10 prosenttiin. Loput dopingaineiden takavarikot tehtiin kotietsinnöillä ja muun tutkinnan yhteydessä.

Lähes puolet postilähetyksistä saapui Slovakiasta, mikä selittyy dopingaineiden helposta saatavuudesta ja ajan mittaan muotoutuneista jakelukanavista kyseisessä maassa. Hieman yli 10 prosenttia dopingaineiden postilähetyksistä saapui Puolasta. Muut maininnan arvoiset lähtömaat olivat Iso-Britannia, Kreikka, Thaimaa, Viro ja Romania.

Dopingrikokset 2011–2015

Takavarikoidut dopingaineet (tbl/amp) 2011–2015

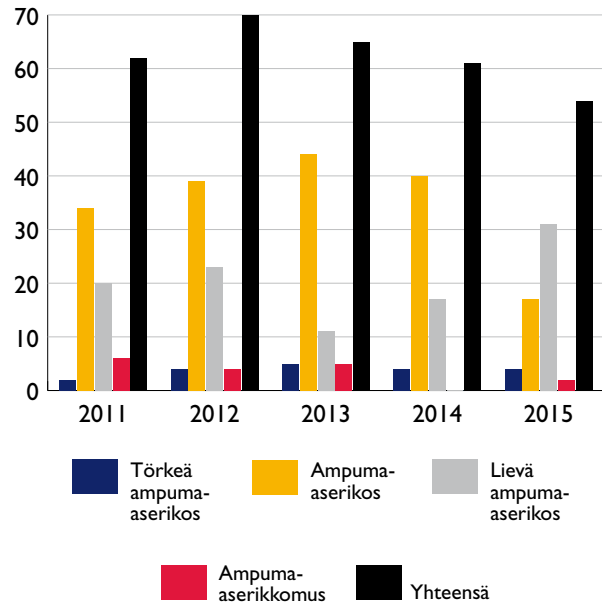
Ampuma-aserikokset ja vaaralliset esineet

Tulli totesi kaikkiaan 54 tapausta ampuma-aserikok-
sia, joista oli lieviä 31 tapausta ja rikkomuksia kak-
si. Rikosnimikkeellä ampuma-aserikos todettiin 17
tapausta ja lisäksi neljä törkeää ampuma-aserikosta.
Ampuma-aserikoksien määrä oli laskenut verrattu-
na aikaisempiin vuosiin. Tuliaseita takavarikoitiin 23
(2014: 53) ja kaasuaaseita 264 kappaletta (2014: 256).
Kaasuaaseita tuodaan maahan matkustajan mukana
autossa tai postitse ulkomailta lähettyinä. Tuliaseita
löydetään usein kotietsinnällä.

Deaktivoituja aseita tuodaan Suomeen muun
muassa asekeräilijöille. Toisinaan ampuma-aseita ei
ole deaktivoitu muissa valtioissa riittävästi Suomen
aselainsäädännön mukaan, jolloin ne luokitellaan
edelleen luvanvaraisiksi ampuma-aseiksi. Tällöin ne
on deaktivoitava uudelleen, jotta ne voidaan luovut-
taa maahantuojalle.

Rikosnimikkeellä ”vaarallisia esineitä koskevien
säännösten rikkominen” -tapauksia oli 121 vuonna
2015 (2014: 100). Vuonna 2015 oli yksityisiltä mat-
kustajilta tai postin kautta yksityiselle henkilölle saa-
puneista lähetyksistä otettu Tullin haltuun yhteensä
144 (2014: 179) vaarallista esinettä, kuten sähkölä-
maittimia, jousipatukoita, kääntöveitsiä, stilettejä,
miekkoja, heittotähtiä ja nyrkkirautoja.

Ampuma-aserikokset 2011–2015

Antiikkiaseita

Yhdessä ampuma-aserikostapauksessa henkilö
oli tehnyt Suomessa tullimenettelyyn asettamisil-
moituksen ja yrittänyt tullata yhteisöön USA:sta
saapuneen tavaraerän, joka sisälsi kymmenen
kappaletta antiikkiaseita. Antiikkisista käsiaseista
viisi oli valmistettu vuoden 1890 jälkeen ja ne oli-
sivat vaatineet hankinta- ja hallussapitoluvat en-
nen maahantuontia. Sitä vastoin neljä antiikkista
käsiasetta oli valmistettu ennen vuotta 1890 ja ne
olisivat vaatineet yksityisen maahantuontiluvan.

Henkilö olisi halunnut tullata aseet Suomeen
ja viedä ne edelleen Venäjälle. Ampuma-aseiden
yksityinen vienti Venäjälle on myös luvanvaraista.
Toimivaltaisena lupaviranomaisena Suomessa toi-
mii Poliisihallituksen asehallinto.

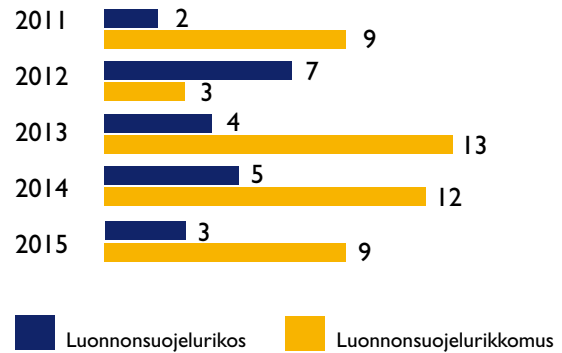

Ympäristö- ja luonnonsuojelurikokset

Vuoden 2015 aikana Tullissa tutkittiin CITES-sopimuksen vastaisesti tuotuja tapauksia 12 (2014: 11), joista luonnonsuojelurikkomuksia kirjattiin yhdeksän, luonnonsuojelurikoksia kaksi ja yksi salakuljetus. Lisäksi yksi tapaus paljastui muun Tullin tutkinnan yhteydessä. Kaikki luonnonsuojelurikokset ja -rikkomukset eivät ole CITES-tapauksia.

Eniten luonnonsuojelurikoksia ja -rikkomuksia tuli ilmi internetistä ostetuista, postin kautta tulevista tavaroista ja matkustajien maahantuomista matkatavaroista.

Luonnonsuojelurikokset ja -rikkomukset 2011–2015

Jalopuunkappaleet osoittautuivat CITES-tuotteeksi

Kanadasta lähetetty postilähetys sisälsi puukonkahvamaateriaaliksi tarkoitettuja jalopuunkappaleita, joita epäiltiin luonnonsuojelun alaisiksi tuotteiksi. Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) lausunnon mukaan puumateriaalin todettiin olevan CITES-listalta löytyvä Panaman palisanteripuu (*Dalbergia retusa*), joka kuuluu CITES-yleissopimuksen piiriin. B-liitteen lajien maahantuontiin EU-alueelle vaaditaan CITES-tuontilupa ja CITES-vientilupa vientimaasta. Kyseisiä lupia ei lähetykselle ollut myönnetty, joten maahantuonnin edellytykset eivät täyttyneet ja lupia ei voitu myöntää takautuvasti.

Lähde: Wikipedia.

Punakorvakilpikonna Oulussa

Oulun lentokentällä suoritettussa tullitarkastuksessa löytyi Kiinasta Suomeen saapuneen matkustajan matkalaukusta seitsemän elävää kilpikonnaa.

Suomen ympäristökeskuksen mukaan osa kilpikonnista oli punakorvakilpikonna ja osa kuului *Mauremys reevesii* -lajiin. Eläviä punakorvakilpikonnaa ei voi CITES-yleissopimuksen mukaan tuoda EU:n alueelle ja *Mauremys reevesii* -lajin yksilöiden tuontiin EU-alueelle vaaditaan CITES-tuontilupa sekä tuonnin yhteydessä esitettävä CITES-vientilupa.

Liikenne rikokset

Tullissa todettiin vuoden 2015 aikana yhteensä 1 513 (2014: 934) liikenne rikosta, joiden määrän nousu oli huomattava edelliseen vuoteen verrattuna. Yhdessä rikostapauksessa voi olla yksi tai useampi liikenne rikkomus tai -rikos. Liikenne rikoksista 658 oli liikenneturvallisuuden vaarantamisia ja 855 liikenne rikkomuksia. Liikenne rikoksia ja -rikkomuksia ovat muun muassa epäkuntoiset ajoneuvot ja kuorman sitomatta jättäminen joko kokonaan tai osittain sekä ajoneuvoyhdistelmän suurimman sallitun pituuden, leveyden, korkeuden ja kokonaismassan ylittäminen.

Vaarallisten aineiden kuljetusrikkoksia kirjattiin 97 (2014: 56), joista 94 tapauksessa (2014: 52) todettiin vaarallisten aineiden kuljetusrikkomus.

Paljastinlaiterikkomuksia kirjattiin 358 (2014: 808). Tutkanpaljastimet löytyivät pääsääntöisesti Venäjän kansalaisten ajoneuvoista.

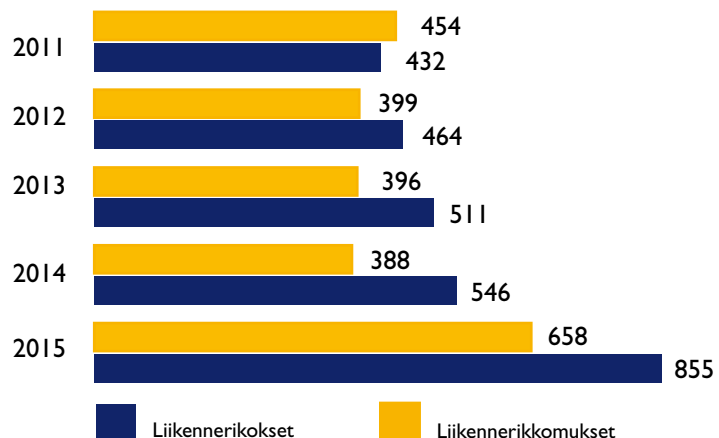
Tieliikenteen sosiaalilainsäädän-

nön rikkomisia kirjattiin 120 (2014: 105), joissa havaittiin ajopiirturin käytöstä annettujen säännösten noudattamatta jättäminen kuljettajana.

Vesiliikenne rikkomuksia kirjattiin 41. Määrä väheni kahdellakymmenel-

lä tapauksella edelliseen vuoteen verrattuna. Tapaukset olivat pääsääntöisesti säädettyjä varusteita vailla olevien vesikulkuneuvojen kuljettamisia tai ylinopeuksia, joista annettiin rikesakko tai rangaistusvaatimus.

Liikenne rikokset ja -rikkomukset 2011–2015

Ympäristön turmeleminen ja vaarallisten aineiden kuljetusrikos

Helsingin kautta Liettuaan lähtevässä ajoneuvoyhdistelmässä perävaunu oli lastattu täyteen käytettyjä akkuja. Kuorma oli sidottu, mutta kuljettajalla ei ollut esittää ADR-ajolupaa, eikä ajoneuvossa ollut ADR-kuljetuksesta merkintää. Käytettyjen akkujen kokonaismäärä oli 1 026 kappaletta ja paino 20 130 kiloa. Lastissa oli myös 3 060 kiloa alumiinia ja muuta romua. Lasti jäi Suomeen ja luovutettiin omistajien toimesta romuttamolle.

Kabotaasikuljetukset – potkua tavaraliikennevalvontaan

Osana tavaraliikenteen valvontaa sekä muuta tullivalvontaa Tulli selvittää vuosittain merkittävän määrän tavaraliikenteen lupa-asioihin liittyviä tapauksia. Näistä Tullin rikostutkintaan tulevat tapaukset käsitellään usein luvaton tavaraliikenteen harjoittaminen-rikosnimikkeellä. Luvattomista tavaraliikenteen harjoittamistapauksista merkittävä osa liittyy kabotaasiliikenteeseen. Kabotaasiliikenne tarkoittaa käytännössä sitä, että ulkomainen kuljetusyksikkö saa laillisesti suorittaa Suomessa Suomen sisäisiä kuljetuksia tietyn määrän yhden Suomeen suuntautuneen rahdinkuljetusmatkan aikana. Näistä määristä on kansainvälisesti sovittu.

Laittomista kabotaasikuljetuksista lukumäärällisesti eniten tapauksia on Viroon rekisteröidyillä ja Virosta toimivilla kuljetusyrityksillä ja useimmiten nämä ajoneuvot on myös rekisteröity Viroon. Yksittäisiä tapauksia tulee myös muualle Eurooppaan sekä Venäjälle rekisteröidyistä kuljetusyrityksistä.

Tyypillinen tapaus on sellainen, jossa laillisen Suomeen tuodun rahdikuljetuksen jälkeen kuljetusyksikölle järjestetään esimerkiksi kappaletavarakuljetuksia Suomessa sijaitsevien yritysten välillä yli sallitun lukumäärän. Jos kuljetusyksikkö on tullut Suomeen tyhjänä, sillä ei ole lainkaan oikeutta kabotaasikuljetuksiin ja tämän säännön rikkominen on myös tyypillinen laittoman kabotaasikuljetuksen esimerkki. Kabotaasikuljetusten järjestelyt hoidetaan useimmiten Suomen ulkopuolelta Suomessa sijaitsevien asiakkaiden kanssa.

Yhtenä syynä kabotaasikuljetuksiin ja erityisesti laittomiin kabotaasikuljetuksiin on varmastikin raha. Kuljetukset ovat mahdollisesti edullisempia kuin suomalaisten yritys-

ten suorittamat kuljetukset. Siihen vaikuttavat maakohtaisesti palkkakustannukset, yritysten verotuskäytännöt ja kuljetushenkilökunnan sosiaalipuolen lait ja säädökset. Lakeja ja säännöksiä noudattamattomat kuljetusyrityttäjät, niin Suomessa kuin ulkomailla, voivat tarjota kuljetuspalveluja todennäköisesti edullisemmin kuin laillisesti toimivat. Laittomasti tai osittain laittomasti toimiva kuljetusliikenne on merkittävä osa harmaata taloutta.

Uusin käytäntö Tullin suorittamissa luvattoman tavaraliikenteen ja erityisesti laittomien kabotaasitapausten tutkinnassa on läheinen yhteistyö Aluehallintovirastojen (AVI) kanssa. Tulli ilmoittaa näissä kyseisissä tapauksissa ilmenneitä tietoja AVI:lle. Ilmoitettavat asiat liittyvät näiden laittomien kuljetusten suomalaisiin tilaajiin, eli Suomessa toimiviin yrityksiin ja niiden Suomen sisäisiin tavarantoimituksiin. Tässä yhteistyössä AVI:n kanssa on suomalaisten kuljetusten tilaajien toiminnassa havaittu merkittäviä puutteita.

Tilatessaan tavaralle kuljetuspalvelua suomalaisten kuljetusten tilaajien velvollisuus on tarkistaa sekä kotimaisen että ulkomaisen kuljetusyrityksen toimintaan liittyviä seikkoja (Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 5 § ja Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 5 a §). Nämä lain määräämät tarkastukset kohdistuvat muun muassa siihen, että varmistetaan kuljetusliikennettä määrittelevän lainsäädännön toteutuminen. Eli pyritään turvaamaan tasapuolisuus kaikkien kuljetusliikennettä harjoittavien yritysten kesken, niin kotimaisten kuin ulkomaistenkin.

Mikäli AVI havaitsee puutteita

suomalaisen kuljetuksen tilaajan toiminnassa, AVI voi määrätä asiassa hallinnollisen maksun, joka voi nousta useisiin tuhansiin euroihin. Maksu on huomattava rikkeestä, jossa kuljetuksen tilaaja siis on laiminlyönyt selvitysvelvollisuutensa kuljetusyrityksen toiminnasta.

Tässä yhteydessä voidaan tehdä johtopäätös, että Tulli / AVI kohdistavat toimenpiteensä nyt väärään kohteeseen, koska sanktion saava taho on suomalainen kuljetuksen tilaaja, eikä kuljetusta suorittava ulkomainen yritys. Mutta näissä paljastuneissa tapauksissa hyvin todennäköistä on, että tämä kuljetuksen tilaava suomalainen yritys on pyrkinyt saamaan kuljetukset mahdollisimman pienillä kustannuksilla, eikä kuljetusta tilatessaan ole kiinnittänyt huomiota ulkomaisen yrityksen toimintaan ja toiminnan laillisuuteen.

Eli suomalainen kuljetuksen tilaaja saa sanktion laiminlyötyään tilaajana selvitysvelvollisuutensa kuljetuksen suorittavasta yrityksestä. Suomalaisissa kuljetusalan yrityksissä nämä useimmiten sosiaalilainsäädäntöön liittyvät asiat on pyritty hoitamaan kuntoon. Luonnollisesti näissä tapauksissa myös luvattomaan tavaraliikenteeseen syyllistynyt kuljetusyritys joutuu vastuuseen teostaan.

Tämä Tullin uusi yhteistyö AVI:n kanssa turvaa osaltaan Suomessa ja Euroopassa oikein toimivien kuljetusyrityttäjien tilannetta kireän kilpailun kuljetusalalla. Lisäksi kuljetusten suomalaiset tilaajat joutuvat kiinnittämään huomiota jo varhaisessa vaiheessa tilaamiensa kuljetusten laillisuuteen, eikä näin ollen vääristyneitä käytäntöjä pääse muodostumaan. Tämä yhteistyö on merkittävä toimi harmaan talouden osana olevan kuljetusrikollisuuden torjunnassa.

Kansainväliset operaatiot

Vuoden 2015 aikana Tullissa toteutettiin kokonaisuudessaan yhteensä 20 kansallista ja kansainvälistä valvontaoperaatiota. Suurin osa toteutetuista operaatioista kohdistui huumausaineisiin ja niiden valmistamiseen tarvittavien lähtöaineiden sekä savukkeiden salakuljetuksen paljastamiseen. Tämän lisäksi järjestettiin aseisiin ja niiden osiin, käteisrahavalvontaan ja valmisteveroihin liittyviä operaatioita. Vuonna 2015 toteutettiin myös laaja laittomiin lääkeaineisiin kohdistunut kansainvälinen operaatio PANGEA VIII.

Operaatio PANGEA VIII oli INTERPOLin koordinoima maailmanlaajuinen internetissä myytäviin laittomiin lääkeaineisiin kohdistunut valvontaoperaatio, jonka organisoinnissa olivat mukana myös muun muassa WCO, EUROPOL, PFIPC (Permanent Forum on International Pharmaceutical Crime), FDA (US Food and Drug Administration), ICE (US Immigration and Customs Enforcement) ja MHRA (UK Medicines and Healthcare products Regulatory Agency). Operaation tavoitteena oli myös selvittää uusia salakuljetusreittejä, rikollisten käyttämiä toimintatapoja ja laittomien lääkelähetysten alkuperämaita.

PANGEA VIII -operaatioon osallistui 236 organisaatiota yhteensä 115 eri maasta. Näistä osallistujamaista 69 maata raportoi operaatiossa saavutetuista tuloksista. Operaation aikana tehdyissä tarkastuksissa haltuun otettiin ja takavarikoitiin yhteensä 50 852 yksikköä laittomia lääkeaineita sisältänyttä tavaralähetystä, jotka sisälsivät 23,5 miljoonaa yksikköä väärennettyjä tai muuten laittomia lääkeaineita. Löydettyjen

aineiden arvioitu arvo oli yhteensä 75 322 485 USD. Näiden toimien lisäksi operaation aikana suljettiin 2 700 verkkosivustoa, jotka myivät laittomia lääkeaineita. Suomessa operaatio toteutettiin Helsinki-Vantaan lentokentällä. Suomessa tehtyjen operaatiotoimien aikana haltuun otettiin yhteensä 57 tavaralähetystä, jotka sisälsivät 2 459 yksikköä lääkkeitä, joiden yhteisarvo oli 9 836 USD.

Laittomiin lääkeaineisiin kohdistuvia Pangea-operaatioita on järjestetty myös edeltävinä vuosina, ja niiden tulokset ovat olleet myös hyviä. Vuonna 2014 järjestetyssä Pangea VII -operaatiossa haltuun otettiin ja takavarikoitiin yhteensä 9 695 815 yksikköä lääkeaineita, joten vuoden 2015 tuloksia voidaan pitää merkittävänä.

Pangea VIII -operaation aikana tehdyissä tarkastuksissa haltuun otettiin ja takavarikoitiin yhteensä 50 852 yksikköä laittomia lääkeaineita sisältänyttä tavaralähetystä, jotka sisälsivät 23,5 miljoonaa yksikköä väärennettyjä tai muuten laittomia lääkeaineita.

EU-maiden tulli- ja syyttäviviranomaisten kokous (CCU) Rovaniemellä joulukuussa 2015

CCU (Central Coordinating Units) tarkoittaa Napoli II -yleissopimuksen mukaisesti nimettyjä kansallisia keskusyksiköitä, jotka vastaavat ko. sopimuksen mukaisesta tiedonvaihdosta ja oikeusaputoiminnasta omassa maassaan. Neuvoston tulliyhteistyöryhmän (CCWP) toimintasuunnitelmassa on annettu mandaatti tehostaa tiedonvaihtoa CCU-yksiköiden kesken ja parantaa käytännön toimia oikeusapuasioissa. Tätä toimintaa johtaa CCU-ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana Suomi toimi vuonna 2015.

Kerran vuodessa järjestettävä CCU-yksiköiden päälliköiden kokous pidettiin joulukuussa 2015 Rovaniemellä. Kokous oli järjestyksessään kahdeksas CCU-yksiköiden kokous.

Kokouskutsussa oli varattu kaksi paikkaa kullekin EU-maalle siten, että toinen edustajista tulee olla Tullin edustaja ja toinen oikeusviranomaisen edustaja (syyttäjä). Kokoukseen osallistui yhteensä 55 edustajaa 24 eri EU-maasta. Paikalla oli tullien edustajien lisäksi syyttäjiä seitsemästä eri maasta. Kokoukseen osallistui myös OLAFin ja Europolin edustajat. Puheenjohtajana toimi valvontaosaston kansainvälisten ja oikeudellisten asioiden yksikön päällikkö Esko Hirvonen. Kokouksen avasi johtaja Sami Rakshit.

Kokouksessa käsiteltiin ja pohdittiin tulossa olevia uudistuksia, kuten Euroopan unionin taloudellisia etuja koskevien rikosten tutkintaa tukevan EPPO-viraston (European Public

Prosecutor's Office) perustamista sekä EIO:n (European Investigation Order) voimaan saattamisen vaikutuksia tullien väliseen tiedonvaihtoon ja lainvalvontayhteistyöhön. Näistä aiheista esitelmöi Suomen oikeusministeriön edustaja Katariina Jahkola. Kokouksessa kuultiin myös raportti edellisestä Italiassa pidetystä CCU-kokouksesta ja OLAFin esitys asetuksen 515/97 muutoksista.

Kolmessa työryhmässä käytiin läpi ajankohtaisia Napoli II -sopimuksen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä. Työryhmien vetäjät raportoivat käydyistä keskusteluista kokouksen lopussa, ja näiden tulosten pohjalta laadittiin CCU-kokouksen päätelmät.

Tulli paljasti yli 100 kilon amfetamiini- ja kolmen kilon kokaiinierän salakuljetusyrityksen Vaasassa – katukauppa-arvo yli 9 miljoonaa euroa

Tulli paljasti marraskuun alussa suuren, erittäin vaaralliseksi luokiteltujen huumausaineiden salakuljetusyrityksen Vaasan satamassa. Lautalla saapuneesta rekka-autosta löytyi tullitarkastuksessa 104 kiloa amfetamiinia ja kolme kiloa kokaiinia. Tapausta tutkitaan törkeänä huumausainerikoksena ja rikoksesta epäiltyinä on kaksi ulkomaalaista miestä.

Huumausaineita kuljettanut rekka-auto saapui Etelä-Euroopasta Ruotsin kautta Suomeen. Vaasan satamassa tehdyn tullitarkastuksen yhteydessä rekan perävaunun lattialevyjen alla olevasta kätkötilasta löytyi 104 kiloa amfetamiinia ja kolme kiloa kokaiinia. Amfetamiinierän katukauppa-arvo olisi ollut 8 miljoonaa euroa ja kokaiinierän 1,2 miljoonaa euroa.

Yli 1,3 miljoonaa käyttöannosta

Tullin takavarikoima amfetamiinierä oli hyvin tasalaatuista. Sen pitoisuus oli 49 prosenttia, joka on merkittävästi korkeampi kuin huumausaineiden käyttäjille myytävien käyttöannosten pitoisuudet. Katukaupassa takavarikoitu amfetamiinierä vastaisi yli 265 kilon huumausaine-erää, josta olisi saatavissa noin 1,3 miljoonaa käyttöannosta.

Takavarikoitu kokaiini oli myös erittäin puhdasta. Sen pitoisuus oli yli 89 prosenttia. Katukaupassa takavarikoitu erä vastaisi yli kymmenen kilon huumausaine-erää, josta olisi saatavissa yli 34 000 käyttöannosta. Vaasassa paljastuneen huumausaineiden salakuljetusyrityksen esitutinnan aikana Tulli on tehnyt yhteistyötä poliisin ja ulkomaalaisten viranomaisten kanssa. Esitutkinta on päättymässä ja tapaus siirtyy syyteharkintaan Pohjanmaan syyttäjänvirastoon.

Auto paljastamaan tullirikos!
Vihjepuhelin 0800 1 4600

